

15 TEMMUZ
**TÜRKİYE YÜZYILININ
KAHRAMANLARI**
PANELİ
2023

**15 TEMMUZ
PANELİ 2023**

“Türkiye Yüzyılıının Kahramanları”

Panel Başkanı

Prof. Dr. Ahmet KUTLUHAN

Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Necip ATAR

Prof. Dr. Muhammed Ensar YEŞİLYURT

Moderatör

Prof. Dr. Muhammed Ensar

YEŞİLYURT

Yayına Hazırlayan

Prof. Dr. Eylin AKTAŞ

Denizli, 2023

Pamukkale Üniversitesi Yayınları No: 36

Bu kitabın basım ve yayım hakkı Pamukkale Üniversitesi'ne aittir. Bütün hakları saklıdır.

Kitabın tümü ya da bölümü/bölemleri Pamukkale Üniversitesi'nin yazılı izni olmadan elektronik, optik, mekanik ya da diğler yollarla basılamaz, çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.

©Copyright 2017, by Pamukkale University. All rights reserved.

No part of this book may be printed, reproduced or distributed by any electronical, optical, mechanical or other means without the written permission of Pamukkale University.

Kapak Tasarımı: Ali SELMANI

aselmani@gmail.com

ISBN 978-625-6394-01-1

Birinci Baskı

Basım Yeri

Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Tesisleri İktisadi İşletmesi, Baskı Merkezi,

Denizli 2023

İÇİNDEKİLER

AÇILIŞ KONUŞMALARI	1
Prof. Dr. Ahmet KUTLUHAN	1
Osman ZOLAN	3
Mehmet OKUR	7
Moderatör Prof. Dr. Muhammed Ensar YEŞİLYURT	11
Prof. Dr. Turhan KAÇAR	13
Dr. Abdullah AĞAR	19
Prof. Dr. Türkan ERDOĞAN	33

15 TEMMUZ “TÜRKİYE YÜZYILININ KAHRAMANLARI”

PANELİ

13.07.2023

AÇILIŞ KONUŞMALARI

PROF. DR. AHMET KUTLUHAN- PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ

Sayın Vali Vekilim, Sayın Büyükşehir Başkanım, Sayın Cumhuriyet Başsavcım, Değerli Onursal Yargıtay Başsavcım, Değerli Baro Başkanım, Sayın Kaymakamlarım, Sayın İl Jandarma Komutanım, Belediye Başkanım, Değerli Hocalarım, Çok kıymetli öğrenciler, değerli konuklarımız ve basınımızın güzide temsilcileri 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü Anma programımıza hoş geldiniz.

Günlük hayatımızdan akademik hayatımıza; ticari hayatımızdan sosyal hayatımıza kadar hayata dair ne varsa orada 15 Temmuz ruhu dalgalanıyor. 15 Temmuz bize ne mi öğretiyor? 15 Temmuz, hayatımızın her anında, vatanın bütünlüğüne, milletin birliğine, dinimizin değişmezliğine ve bayrağımızın dalgalanmasına en ufak girişimleri anlama, sezme ve tedbir alma kabiliyetimizi geliştirmeyi öğretiyor.

Bu nedenle bu darbe girişimini basite alamayız. Eğer bizler bu darbe girişimini basite alırsak, onu küçümsersek kaybedeceğimiz aşikârdır. Çünkü bu darbe girişimi, maalesef ki kırk yılın çalışması olarak en gizli ve en mahrem bir şekildeilmekilmek örülmesi şeklinde geliştirilmiştir. Uyanık olmamız şart! İşte bunun için Pamukkale Üniversitesi olarak üçüncüsünü düzenlediğimiz “15 Temmuz’u Anlama” panelinde Türkiye

Yüzyılının kahramanlarını anlatmak için kentimizde olan çok değerli panelistlerimizi dinleyeceğiz. Konuşulan konuların kayıt altına alınması ve panel kitabını yayınlamamız, tarihe not açısından önem arz ediyor. Daha önceki panellerde FETÖ'nün dini kavramlarını mikro değişikliklerle nasıl kötüye kullandığını gördük. Özellikle sosyal medya ve yazılı medya üzerinden algılar oluşturarak, bizden gibi görünen kardeşlik duygularını, kardeşine kurşun sıkacak kadar oluşan kindarlıklarını ilk panelimizde değerlendirdik. Yaptığımız ikinci panel ise FETÖ terör örgütünün yargı ve güncel yapılanmasında her yolun caiz olduğunu, gizlenme ve takiyeyi nasıl başardıklarını bir kere daha bize gösterdi. Hâlâ çalışmaya nasıl devam ettiklerini, darbe davalarında nasıl hazırlıklı olduklarını, suçlamalara verdikleri anormal cevaplarla herkesi şaşırtmaları, bu yapılanmanın basit bir örgütsel yapılanma olmadığını da açıkça ortaya koymaktadır. Ancak Türk milleti, devleti ile birlikte daha büyük olduğunu 15 Temmuz 2016'da bu örgüte de göstermiştir.

Ülkemizin milli birlik ve beraberliğini bozmak için dış güçlerin de tam destek verdikleri bu örgüt ile sürekli mücadele etmemiz, hepimiz için bir zorunluluktur. Çünkü bu topraklar bin yıldır şehadet şerbeti içen şehit kanlarıyla sulanmıştır. Türkiye Yüzyılının kahramanlarını, 251 şehidimizi saygıyla, minnetle anıyor kendilerine Allah'tan rahmet diliyorum. Onların kanı ve gazilerimiz olmasa 15 Temmuz Demokrasi zaferi kazanılamazdı. Bu vesileyle binlerce gazimize de minnetle, sağlık ve afiyetler diliyorum. Onların varlığı bizlere övünç, gurur ve onur vermektedir. 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü'nüzü tebrik ederim. Saygılarımı sunarım.

OSMAN ZOLAN- DENİZLİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI

Sayın Valim, çok değerli Onursal Yargıtay Başsavcım, çok değerli Rektörüm, Cumhuriyet Başsavcım, Baro Başkanım, çok değerli Kaymakamlarımız, burada bulunan çok değerli Komutanlarımız, burada bulunan çok değerli Hocalarımız, misafirlerimiz, çok değerli Denizlili hemşerilerim ben öncelikle hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Tabi 15 Temmuz gerçekten tarihimizin çok karanlık ve acı bir günü. Ama bununla birlikte aslında milletimizin devletine, bayrağına, vatanına canı pahasına sahip çıktığı bir gün. Onun için 15 Temmuz ile ilgili sayın Rektörümüzün, Üniversitemizin yapmış olduğu bu etkinlik çok kıymetli. Çünkü bunların unutulmaması gerekiyor. Gelecek nesillere aktarılması ve öneminin her zaman anlatılması çok çok kıymetli.

Tabi ülkemiz demokrasiye geçtikten sonra Cumhuriyetimizin kuruluşundan da önce başlayan yönetime müdahaleler noktasında maalesef üst seviyede darbe noktasında girişimler olmuştur. Bu noktada yaşadığımız birçok darbe var. Tabi darbeler aslında sadece hükümeti değil, o ülkenin demokrasisini aşağıya düşürür, o ülkenin ekonomisini aşağıya düşürür ve ilerlemesini durdurur. Ve enerji kaybetmesine ve birlik ve beraberliğin bozulmasına sebep olur. Tabi 15 Temmuz geçmişte gördüğümüz darbelerden farklı olarak, adı darbe diye geçmiş olsa da, ilk başta aslında ülkemizi paramparça etme ve artık bayrağımızı dalgalanmayacak bir boyuta getirme, demokrasimizi ortadan kaldırma ve tabi ki dış güçlerin ülkemizin yönetimine en ciddi şekilde müdahale etmesi, yönlendirmesi noktasında bir girişim. İçimize sinsiye yerleşmiş olan, sessizce sızmış olan bu tür durumlarda maalesef bunları gördük. Tabi ki en büyük acı milletimizin imkanlarıyla devletimizin varlığı olan o silahlarla, uçaklarla, tanklarla milletimize fedakarlığı da olmuş olanlar maalesef yine milletimize

döndürülmüş ve milletimizi, vatandaşlarımızı şehit etme noktasında kullanılmıştır. Bu gerçekten çok çok acıdır. Yani garip... Şehitler diyoruz ya... 15 Temmuz gecesi o şehitler bu milletin silahlarıyla, bu milletin askeriyle, onların vasıtasıyla şehit edilmiş olan insanlarımız. Cephede olsa, başka düşmanlarımızla mücadele içinde olsak o ayrı boyut ama bu çok çok acı. Onun için 15 Temmuz bizi parçalama noktasında sinsice kurulmuş bir düzen.

Tabi ki Anadolu'ya geldiğimiz günden itibaren bize yönelik Haçlı Seferleri hiçbir zaman durmamıştır. Çünkü Anadolu'muz, vatanımız çok çok kıymetli ve çok değerli. Bu noktada saldırılar hep devam etti. Ama değişik metotlarla, değişik yollarla, değişik kişilerle bazen içeriden bazen dışarıdan... Ama tek hedef vardı: Bizleri Anadolu'dan sürüp atmak! Anadolu'nun bize vatan olmasına son vermek. Ama bugüne kadar binlerce kahraman bayrağımız dalgalansın diye canını verdi. Vatanımız bölünmesin diye canını verdi. En üst seviyede fedakarlıkta bulundular. Bize düşen de onları hiçbir zaman unutmamak. Ve bu oyunların, tezgahların, saldırıların artık bittiğini düşünmemek. Yarın başka bir metotla, başka bir yöntemle yine ülkemizin enerjisini ortadan kaldırmak, parçalamak, bayrağımızı indirmek noktasında birçok girişimler olacaktır. Çünkü bir söz var "Yâri güzel olanın başı dertten kurtulmaz". Onun için bizim Anadolu'muz, topraklarımız, vatanımız gerçekten dünyanın en güzel yeri. Hele hele milletimiz güçlendiği zaman, bir araya geldiği zaman önünde durabilecek başka hiçbir güç yok. Bu noktada bunlar bilindiği için mutlaka bizim enerjimizi kısmak, engellemek için birçok oyunlar tezgahlar kuruldu ve kurulmaya devam edecek. Bize düşen uyanık olmaktır, bize düşen birlik ve beraberlik içerisinde ülkemizin ve vatandaşlarımızın, devletimizin menfaati noktasında hareket etmektir. Ve hiçbir zaman ayrı düşmemektir. Buraya katılan sizlere çok teşekkür ediyorum göstermiş olduğunuz hassasiyetten

dolayı. İnşallah artık darbeler olmasın, böyle saldırılarda uyanık olalım ve tabi ki adı üstünde Demokrasi ve Milli Birlik Günü inşallah demokrasimize de milli birliğimize yönelik saldırılar da artık son bulsun istiyoruz. Tabi ki bunları sonlandıracak olanlar bizleriz. Birlik ve beraberliğimiz inşallah daim olsun diyorum. Hepinize saygılar sunuyorum.

MEHMET OKUR- VALİ VEKİLİ

Saygıdeğer misafirler, üniversite camiamızın çok değerli üyeleri, saygıdeğer şehit ailelerimiz, saygıdeğer gazilerimiz, çok değerli Denizlililer ve basınımızın çok değerli temsilcileri bugün burada Üniversitemizin bu çatısı altında Aziz Milletimizin büyük bir mücadele göstererek yazdığı 15 Temmuz destanını anlamak, yaşamak ve yaşatmak devletimizin bekası için şehadet şerbetini içen aziz şehitlerimizi ve kahraman gazilerimizi anmak için bir araya geldiğimiz bu anlamlı programa Sayın Valimiz Ali Fuat Atik'in selamlarını ileterek hepimize hoş geldiniz diyor, Rektörümüzün şahsında emeği geçen herkese ve katılımcılarımıza teşekkür ediyor, en kalbi muhabbetlerimle sevgi ve selamlarımı sunuyorum.

Değerli arkadaşlar vatan, millet ve bayrak sevgisini her türlü değer üzerinde tutan, varlığına, bağımsızlığına ve vatanına yönelen tüm tehditlere karşı fedakârca ve kahramanca mücadele ederek yeryüzünde var olduğu günden beri bağımsızlık timsali olan milletimizin şanlı tarihi her zaman gurur duyulacak ve tüm dünyaya örnek gösterilecek eşsiz zaferlerle doludur. 15 Temmuz da bu tarihlerimizden biridir. Yedi yıl önce, 15 Temmuz 2016 günü Türkiye Cumhuriyeti'nin seçilmiş hükümetine, parlamentosuna, hepimize karşı anayasa ile kurulan hür demokrasi düzenini ve temel hak ve hürriyetlerini kaldırmaya yönelik aziz devletimizi ve necip milletimizi hedef alan, tarihin en menfur, hain, aşağılık ve vicdansız FETÖ saldırısıyla karşı karşıyaydık. Bu menfur silahlı darbe teşebbüsü, sayın Cumhurbaşkanımızın dirayeti, hükümetimizin kararlı tutumu ve Aziz Milletimizin devletine ve milli iradesine sahip çıkması ile bertaraf edilmiştir. Bu tarihi günde devlet ve millet kenetlenmesi bir kez daha kendini göstermiş ve Sayın Cumhurbaşkanımızın "Demokrasiye sahip çıkın" çağrısı ile meydanları dolduran yüce milletimiz, tek bilek ve tek

yürek olarak, kendilerine çevrilen namluların karşısında göğüslerini siper ederek, milletimizin paraları ile düşmana karşı yurt savunmasında kullanılsın diye alınan ama ne yazık ki namlularının kendine yöneltildiği tankların altına gözünü kırpmadan yatarak, savaş uçaklarının bombardımanı karşısında caddeleri ve meydanları terk etmeyerek, kanını dökerek, destan yazarak milli iradeye ve demokrasiye darbe vurmak isteyen hain terör örgütü FETÖ'ye karşı büyük bir direnç göstermiş ve en sonunda darbeci hainleri bertaraf etmiştir. Tarihte olduğu gibi bugün de Türk milletinin söz konusu vatan olduğunda gözünü kırpmadan canını seve seve feda edeceğini 251 şehit vererek tüm düşmanlarımıza ve dünyaya bir kez daha göstermiştir. O gece Özel Kuvvetler Komutanlığı'nda görevliyen komutanlığı ele geçirmeye çalışan darbeci hain öldükten sonra darbe yanlısı askerler tarafından vurularak şehit edilen Ömer Halisdemir, “Cumhurbaşkanımız bizi çağırıyor anne, şehit olmaya gidiyorum” diyerek evden çıkıp köprü üzerindeki darbecileri engellemek için çıktığı yolda şehit düşen Murat Akdemir, kendi milletine ateş eden uçakların kalkışını önlemek için gittiği askeri üs önünde darbecilerin açtığı ateş sonucu şehit olan Ali Anar'ın yanı sıra Atatürk Havalimanı'na giderken tankın altında kalarak yaralandıktan sonra kaldırıldığı hastanede şehit olan Malatyalı ev hanımı 52 yaşındaki Türkan Türkmen Tekin, Boğaz Köprüsü'nde darbecilerin bacağından yaralandığı o kara gecede tanka direnen kadın olarak da tarihe geçen Safiye Bayat gibi 15 Temmuz'un ismini saydığımız, sayamadığımız nice kadın kahramanları da Kurtuluş Savaşı'ndaki Nene Hatunlar, Şerife Bacılar, Kara Fatmalar gibi bizlere bu zaferi emanet etti. Bir asır önce dünyanın süper güçleri Çanakkale Boğazı önlerine yığıldıklarında Ezineli Yahya Çavuş, Seyit Onbaşı, daha nice kınalı kuzular canlarını feda edip “Çanakkale Geçilmez” dediler, düşmana derslerini verdiler. Ardından aldıkları bu dersi unutarak, bizde sanki Seyit Onbaşılar

tükenir zannederek Kurtuluş Savaşı'nda ülkemizi dört bir yandan işgale çalıştılar. Bu kez Şerife Bacılar, Sütçü İmamlar, Şahin Beyler, Hasan Tahsinler ve daha niceleri bu hayasızca akına göğüslerini siper ederek yine derslerini verdiler. 15 Temmuz'da yine unuttular bu aziz milleti. Oysa bu bayrağa rengini verenler bir değil, tükenir değil. Göğsündeki kat kat iman topla tüfekle fethedilemez. Kadını, erkeği, yaşlısı, genciyle ismini sayamadığımız daha nice gazi ve şehit dün olduğu gibi bugün de vatanını, bayrağını, demokrasisini savunmak için canını ortaya koydu. Bizler “Ey askerlerim eğer şehit olursam bu beyaz elbise kefenim olsun” diyen Alparslanların torunları olarak 1071'de kapılarını açtığımız ve yurt bildiğimiz topraklarda Büyük Önder Atatürk'ün liderliğinde Çanakkale'de, Sakarya'da, Sarıkamış'ta, Dumlupınar'da ve daha nice cephede şehitlerimizin kanlarıyla can suyunu verdikleri bu aziz vatanın bağrında koca bir çınar büyütmeyi başarmış bir milletiz. Kökleri ceddimiz Osman Gazi'nin kurduğu Osmanlıya dayanan bu ulu çınarın yeri gelmiş dalları kırılmış, gövdesi hançerlenmiştir. Yıldırımlara, fırtınalara karşı koymuştur. Lakin yıkılmamış dimdik ayakta kalmıştır. Ebediyen de ayakta kalacaktır. Gölgesine dün olduğu gibi, bugün de yarın da nice masum milletler sığınacaktır. 15 Temmuz şehit ve gazileri bu ulu çınarı yıkmak isteyenlere bir kez daha izin vermemiştir. Akif'in “Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda. Şüheda fişkırır toprağı sıksan şüheda” sözlerini hatırlatırcasına bir hilal uğruna yine nice güneşler toprağa düşmüştür. Bu necip millet 15 Temmuz'da cebren ve hileyle kalelerinin zapt edilemeyeceğini, bu toprakların nasıl vatan kılındığını, bu bayrağın rengini nereden aldığını bir kez daha bütün dünyaya haykırmıştır. Böyle aziz bir milletin bir ferdi olduğumuz için gurur duyuyor, yediden yetmişe bayrak bayrak dalgalanan koca yürekli bu insanlara karşı kendimizi daha çok sorumlu hissediyoruz. Bu vatanın asla işgal edilemeyeceğine ve bu bayrağın asla

indirilemeyeceğine yürekten inanıyoruz. Biliyoruz ki bu aziz milletin her bir ferdinin bedeni vatan toprağı, yüreğı birer bayraktır. Yurdumuzun üstünde tüten en son ocak sönmeden hangi düşman nasıl bir hileyle, nasıl bir güçle gelirse gelsin başarılı olamayacaktır. 15 Temmuz'u andığımız bugün her türlü siyasi, ideolojik, inanç farklılıklarını bir tarafa koyarak ülkemizin ve çocuklarımızın geleceğini huzurlu ve müreffeh bir ülkede yaşayabilmesi için dirliğimizin, birliğimizin kıymetini bilme günüdür. Bugün el ele, gönül gönüle vererek geleceğin büyük Türkiye'sini kurma günüdür. Bugün Türk milleti olarak birlik olma, beraber olma, dayanışma günüdür. Bu duygu ve düşüncelerle Allah, bize bir kez daha İstiklal Marşı yazdırmasın diyor ya Akif, Allah bu millete bir kez daha 15 Temmuz yaşatmasın diyor, başta devletimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere gerek 15 Temmuz'da vatanına sahip çıkmak için canını feda eden, gerek Hakkari, Şırnak dağlarında gerekse bu şanlı bayrağın dalgalandığı her yerde vatani uğruna canını bir an bile düşünmeden feda eden tüm şehitlerimizi ebediyete intikal etmiş ve hayatta olan kahraman gazilerimizi rahmet, minnet ve şükranla anıyor, sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

**PROF. DR. MUHAMMED ENSAR YEŞİLYURT- PAMUKKALE
ÜNİVERSİTESİ REKTÖR YARDIMCISI (Oturum Başkanı)**

Değerli konuklarımız 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü Anma Programımıza hoş geldiniz!

FETÖ terör örgütü öncülüğünde düzenlenen hain darbe girişiminin üzerinden yedi yıl geçti. Sizlerin de takdir edeceği gibi milli birlik ve beraberliğimizi korumak, kollamak ve güçlendirmek statik bir yaklaşımla mümkün olmaz. Dinamik ve interaktif olmalı, demokrasi ve hukuk kuralları çerçevesinde müdahalelerin önünü almaya çalışmalıyız. Bu ilke çerçevesinde, Sayın Rektörümüzün de belirttiği gibi, Pamukkale Üniversitesi olarak geçen yıllarda hain darbe girişiminin farklı yönleri ve yansımaları üzerinde durduk. Ancak sizin de bildiğiniz gibi hain darbe girişimi buz dağının görünen yüzüdür. Bu nedenle bu günkü panelde darbe ve bağlantılı olaylara ilişkin tarihsel örnekler ve tarih perspektifiyle, ülkemizin güvenlik ihtiyacı ve gelecek stratejileri perspektifiyle ve sosyal nedenler ve sosyoloji perspektifiyle analiz edeceğiz.

Çok değerli panelistlerimiz var. Şimdi konuşma sırasına göre panelistlerimizi davet edeceğim. Panelistlerimiz yerlerine geçerken kendileri hakkında kısa bilgiler vereceğim. İlk konuşmacımız Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Turhan KAÇAR. Turhan Hocamız lisansüstü çalışmalarını İngiltere Wales Üniversitesi'nde tamamladı. Bir süre Balıkesir Üniversitesi'nde çalıştıktan sonra Pamukkale Üniversitesi'ne Profesör olarak atandı. Eylül 2022'de de Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Rektörlüğüne atandı. Her ne kadar aramızdan ayrılmış olsa da bugün bizi yalnız bırakmadığı için Hocamıza çok teşekkür ediyoruz. Hocamız geç antik çağ dünyasının siyasi ve dini tarihi konusunda uzmanlaşmıştır. Burada sayamayacağım çeşitli kitapları ve çalışmaları mevcuttur.

İkinci konuğumuz Gazi Dr. Abdullah Ağar. Sayın Gazi Abdullah Ağar Hocamız Kara Harp Okulu'ndan mezun oldu. Daha sonra Özel Kuvvetler'de tim komutanı olarak hizmet verdi. Gazi Dr. Abdullah Ağar vatanımızı korumak için ön saflarda emek verdi, ter ve kan akıttı. Pratikte edindiği bilgileri akademik çalışmalarla harmanladı ve şu anda Bahçeşehir Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Sayın Hocamız, komutanımız güvenlik stratejileri denince akla gelen en ağır ve saygıdeğer teorisyenlerden birisidir. Çok sayıda aydınlatıcı yayına sahiptir. Davetimizi kırmadığı için Sayın Hocamıza çok teşekkür ederiz.

Üçüncü konuğumuz Üniversitemiz mensuplarından Sosyoloji Bölüm Başkanımız Prof. Dr. Türkan Erdoğan. Prof. Dr. Türkan Erdoğan, eğitim hayatını Hacettepe Üniversitesi'nde tamamladı ve üniversitemize geçinceye kadar akademik çalışmalarını Hacettepe Üniversitesi'nde yürüttü. Kazandığı çeşitli burslar ve davetler ile çeşitli aralıklarla Almanya ve Güney Kore'deki üniversitelerde çalıştı. Hocamız toplumsal yapı, modernleşme ve değişme, kültür, aile, edebiyat ve cinsiyet sosyolojisi alanlarında uzmanlaşmıştır. Çok sayıda makale ve yayına sahiptir.

Şimdi vakit kaybetmeden ilk konuşmacımız Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Turhan Kaçar'ı kürsüye davet ediyorum.

**PROF. DR. TURHAN KAÇAR- MUĞLA SITKI KOÇMAN
ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ**

Sayın Vali Vekilim, Sayın Büyükşehir Belediye Başkanım, Sayın Cumhuriyet Başsavcım, Saygıdeğer Rektörüm, Saygıdeğer konuklar, Saygıdeğer meslektaşlar, misafirler, varsa aramızda öğrenci arkadaşlar sizleri saygıyla selamlıyorum. 15 Temmuz Milli Birlik Günü vesilesiyle beni buraya davet eden Saygıdeğer Pamukkale Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ahmet Kutluhan Hocama teşekkür ediyorum.

Şimdi Ensar Hocanın ifade ettiği gibi ben dinler tarihçisi, yani dinler tarihi konularında çalışmış birisi olarak Ahmet Hoca bu panel davetini yaptığı zaman ne konuşayım acaba diye düşündüm. Tarihten örnekler anlatmayı düşündüm. Ancak başka bir konu karşıma çıktı.

Şimdi bu FETÖ meselesi 1990'lı yıllarda 1990'lardan 2010'lara kadar bilhassa sosyal bilimlerde, dinler tarihi çalışmalarında, dinlerle ilgili akademik faaliyetlerde birçoğunuz hatırlayacaktır, en çok ön plana çıkan konu "dinler arası diyalog" idi. Pek çok yerde, Hatay'da, Bolu'da orada burada hep sempozyum vs. düzenlenirdi. Ben de hep uzaktan seyrederdim. Dinler arası diyalog... Çünkü biliyorsunuz dinler aslında birbirini reddederek, yani biz Müslümanlar için Hristiyanlık tahrif edilmiş bir din. Hristiyanlık, İslam'ı bir din olarak görmüyor ya da görüyorsa bile sapkın bir din olarak görüyor. Aynı şekilde Hristiyanlar, Yahudileri, yani Yahudiliği tahrif etmiş din mensupları olarak görüyorlar. Bu durumda, yani böyle bir ortamda dinler arası diyalog dediğimiz şey nereden çıkıyor? Bu nedir? Çünkü FETÖ örgütünün en önemli, sosyal alanlarda, sosyal bilimlerde hatta uluslararası düzeyde de en önemli argümanı bu dinler arası diyalog meselesi idi. Bu dinler arası diyalog meselesi nereden çıkıyor, nereden çıktı? Aslında işin ilginç bir hikâyesi var.

1965 yılında Vatikan'da toplanan büyük bir ekonomik konsil sonrasında Papalık yeni bir dini paradigma belirliyor. Dini ideoloji, dini, siyasi bir ideoloji belirliyor ve bununla ilgili meşhur bir belgeleri var: Nostra Aetate diye bilinen -kelime anlamı inancımız demek- Hristiyanların ya da Katolik dünyanın diğer dinlerle olan ilişkilerinde politika değişikliği veya ray değişikliği diyelim. Önceden bilhassa Hristiyanlık çalışmalarında bir de 1960'lı yıllar öncesindeki yazılan makalelerde, İslam'ın doğduğu sıralarda yani 7. yüzyılda Mısır'da, Suriye'de, Kuzey Afrika'daki ayrılıkçı Hristiyan grupların İslam'ın doğuşuna yaptığı katkılardan söz edilirdi. Yani onları biraz daha dışlama tavrına girilirdi. Fakat bu 1965'teki politika değişikliği ile birlikte dinler tarihi çalışmalarında dışlayıcılık değil, kapsayıcılık esas hale gelmeye başladı. Bu tabii Hristiyanların en azından kendi aralarındaki bir yaklaşımdı. Fakat bu işin başka bir boyutu daha var. Bu da şu: 1965'teki Nostra Aetate dokümanı sonrasında Papalık çok hızlı bir şekilde Yahudilik ve İslam ile ya da Müslümanlar en azından İslam dünyasındaki çeşitli Müslüman gruplarla farklı bir diyalog geliştirdi. Tırnak içerisinde ifade ediyorum diyalog kelimesini. Bir diyalog geliştirdi. Sanırım bu FETÖ meselesinin kökeni aslında 1965'teki politika değişikliği sonrasına kadar gidiyor. Yani 70'li yıllardan beri etkin olduğunu ben en azından sonradan öğreniyorum.

Şimdi bu diyalog meselesinde, diyalog meselesi, ilk başta aslında 2. Dünya Savaşı sonrasında Avrupa'da ortaya çıkan dengesizlikler, eşitsizlikler ve saireye karşı çıkmış bir hareket. Ve bununla birlikte 1960'lı yıllar biliyorsunuz aynı zamanda komünist hareketlerin çok aktif hale geldiği yıllardı. 68 olaylarını hatırlayabilirsiniz. Bunlar bunu ilk başta sadece komünizme karşı bir hareket olarak benimsediler. Ama daha sonra işin rengi yavaş yavaş değişmeye başladı. Komünizm bir tehlike olmaktan çıkınca başka bir boyuta geçtiler. İçinizde çok değerli sosyal bilimciler

var. Burada Mehmet Ali Hocamı ve Aliyar hocayı görüyorum karşımda. Onların Edward Said'in "Oryantalizm" adlı meşhur bir eseri vardır. Oryantalizm adlı eserini okuduklarını düşünüyorum. Edward Said'in Oryantalizm eserinde ismi geçen en önemli oryantalistlerden bir tanesi Louis Massignon meşhur bir Fransız alim. Bu adam bizim FETÖ'cüler tarafından dinler arası diyalogun kahramanı olarak selamlanıyor. Bunu da sonradan fark ettim. Benzer bir konuyu çalışmayı, yani tarih yazıcılığıyla ilgili bir konu vesilesiyle buna biraz bakmıştım. Louis Massignon enteresan bir adam. Şundan dolayı enteresan bir adam. Fransa'nın kuzeyinde Müslümanları ve Hristiyanları buluşturacak bir merkez yaratıyor. Kuran'ı Kerim'de biliyorsunuz Kehf Suresi var yedi uyurlarla ilgili. Bu yedi uyurlar tabi pek çok yerde geçiyor. Efes'te, Tarsus'ta, Diyarbakır'da, Maraş'ta. Ama bir yerde Fransa olarak icat etmişler. Burayı Cezayirli, çünkü Fransa'da, Kuzey Afrika'da çok fazla Müslüman var. Cezayirli ve veya Kuzey Afrikalı Müslümanlar ve Hristiyanlar arasında bir kaynaştırma potası olarak... Zaten bu dinler arası diyalog meselesinin ya da bu tür konuların gerisindeki en önemli şey kaynaştırma meselesiydi. Ama kaynaştırmayı hangi şeylerle yapacaksın, yani potayı kim tutacak? Bütün mesele bu potayı zaten icat eden Papalığın zaten kendisiydi. Sadece ben işin Yahudilik kısmına bakmadım ama Hristiyanlık ve İslam'a bu FETÖ meselesinden dolayı biraz bakmıştım. Bunu İslam dünyasında güçlendirdikleri gruplarla bu işi becerdiler büyük oranda. Yani siyasi bir malzeme olarak...Burada bunu dile getirmek istedim. Çünkü 15 Temmuz'un gerisindeki bu FETÖ örgütünün şekillenmesinde, güçlenmesinde bu tür projelerin önemli bir yeri olduğunu düşünüyorum.

Şimdi tabi işe bu noktadan baktığınız zaman, ben de burada ilk başta şunu konuşmak istiyordum. Eski çağda, hocalarım bilir ben günümüz ile eski çağ arasında karşılaştırma yapmayı çok severim. Çünkü neticede insan

tabiatı gereği benzer olaylar her yerde var. Ancak eski çağdaki askeri darbeler vs. üzerinden bir şeyler konuşmayı düşünüyordum. Sonra vazgeçtim. Bu dinler arası diyalog boyutu ve bunun cemaat örgütlenmesi ya da bu dini grubun örgütlenmesindeki rolü ve bu işin sıradan bir askeri darbe -15 Temmuz'u kastediyorum- olmadığını, çünkü askeri darbeler ülke içerisindeki iktidar mensupları ya da iktidara talip olanların meşru, gayrimeşru vs. her neyse bir şekilde iktidarı elde etmek için yaptıkları bir girişim. Bu noktada o dönemin Başbakanı Sayın Binali Yıldırım Bey'in 15 Temmuz için bir "kalkışma" ifadesini kullanması aslında yerinde bir yaklaşım. Çünkü FETÖ meselesi aynı zamanda çok katmanlı bir yapıda olduğu için bu katmanlı yapının askeri kanadının diğer kanatların iteklemesiyle uluslararası boyutuyla birlikte ortaya çıkmış bir mesele. Yani bunun, 15 Temmuz meselesinin arkasında bulunan FETÖ'cülerin dinler arası diyalog argümanlarının temelinde bu bahsettiğim 1965'te Papalığın Vatikan konsili sonrasında benimsediği Hristiyanlık dışı dinlerle nasıl iletişim kurmak gerektiği, önceki dışlayıcı politikalardan vazgeçip kapsayıcı politikalara yönelmesi ve bunun uzun bir süre sonra tekrar karşımıza farklı bir şekilde çıkması olarak gördüğümü ifade etmek istiyorum.

Bunun dışında 15 Temmuz'un bir başka ayağı, ön hazırlığı biliyorsunuz bu yıl aynı zamanda Gezi Parkı olayları dediğimiz olayların da onuncu yılı. Gezi parkı olayları da Türkiye'de o dönemde, karşılaştırmak çok doğru değil ama Bizans tarihinden Nika isyanıyla karşılaştırmak doğru değil olayların şiddeti bakımından. Ama iktidar ilişkileri noktasında belki karşılaştırılabilecek bir şey. Ama üzerinde çalışmamız, durmamız gereken esas mesele FETÖ örgütünün sadece içerden beslenen dinamik bir yapı olmadığı, aynı zamanda aslında dışarıda bir dini siyasi ideolojinin sadece Türkiye uzantısı olduğunu söylemek istiyorum. Sözlerimi çok fazla

uzatmadan beni dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum. Sizleri tekrar saygıyla selamlıyorum.

PROF. DR. ENSAR YEŞİLYURT (Oturum Başkanı)

Hocam çok teşekkür ederiz. Farklı bir perspektiften baktınız. Aslında söylediğiniz özellikle sizin antik çağlardaki olaylarla günümüzü benzeştirmeniz konusu çok önemli. “Gök kubbede söylenen yeni bir şey ya da yaşanan yeni bir şey yoktur” sözüne benzer şekilde aslında bazı şeyler tekrar ediyor ve tarihi analiz ederek geleceğe yönelik de bazı çıkarımlar yapıp kendimizi koruma mekanizmaları da geliştirebiliriz diye düşünüyorum.

PROF. DR. TURHAN KAÇAR

Teşekkür ederim Sayın Başkan. Şimdi tarihteki pek çok olayın birbirine benzemesi aslında tarihin tekerrür ettiğini ifade etmiyor ama tarihteki pek çok olayın benzer niteliklerle karşımıza çıkması bizim aslında tek kaynaktan geldiğimizi, tek bir anne babadan doğduğumuzu bence ifade ediyor. Saygıdeğer protokol konuşmacıları Sayın Vali Vekilimiz, Sayın Belediye Başkanımız, Sayın Rektörümüz ifade ettiler darbelerin ülkelere zararları konusunda. Bunlar konusunda elbette söylenecek hiçbir şey yok. Ben sadece kısa bir örnek vereyim. 602 yılında İstanbul’da bir darbe meydana geliyor o zamanın Konstantinopolis’inde. Bir imparator var. Ekonomi biraz zayıflamış. Dışarıdan, Balkanlardan baskı var. İran’dan baskı var. İşler biraz zayıflamış. Bu darbe Bizans’ta imparator değişikliğine yol açıyor. Tabi bu darbe aynı zamanda Bizans-İran savaşlarının yeniden başlamasına yol açıyor. Bizans-İran Savaşları bir darbe ile başlıyor, başka bir darbe ile sona eriyor. Ama bu sefer İran’da bir darbe oluyor. İran’da Sasani Kralı II. Hüsrev, Hüsrev ü Şirin diye divan edebiyatında bir şiir vardır belki hatırlarsınız. Bu İran’daki darbe Sasani İmparatorluğu’nun yıkılmasına neden oluyor. En azından Müslümanlar karşısında fazla

direnememelerine neden oluyor 628'li yıllarda. Bizans'taki darbe ise Bizans dünyasını ekonomi alanında çöküntüye uğrattı. Meşhur Bozdoğan Kemeri vardır, İstanbul'a giden herkes bilir, arabaların, taksilerin geçtiği. Bu İstanbul'un ta Kırklareli'ne su getirmek için Romalıların kurdukları uzun şebekenin en ucundaki kısmıdır. Bu su şebekesi zarar görüyor ve Bizanslılar bunu yüz yıl yaptıramıyorlar ekonomik krizden dolayı. Çünkü bir darbe başka bir ekonomik krize neden oluyor. Tabi bunun tabi ki tarihte yüzlerce örneğini görmek mümkün.

PROF. DR. ENSAR YEŞİLYURT (Oturum Başkanı)

Teşekkür ederiz. Abdullah Ağar hocam söz sırası sizde.

**DR. ABDULLAH AĞAR- BAĞEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
ÖĞRETİM ÜYESİ**

Saygıdeğer Vali Vekilim, saygıdeğer, Bükükşehir Belediye Başkanım, Saygıdeğer Onursal Başsavcım, Başsavcım, Baro Başkanım, Saygıdeğer Rektörüm, Kahraman silah arkadaşlarım, Komutanlarım, Saygıdeğer Hocalarım, basınımızın güzide mensupları ve Saygıdeğer halkımız hepinizi saygıyla hürmetle selamlıyorum.

Ümit ederim duymak istediklerinizi değil, biraz da canınızı yakarak gerçekleri konuşmaya çalışacağım. Şuna inanıyorum, gerçekler acıdır, acıtır, kanatır insanı ama mutlaka iyi gelir. Bizim FETÖ'den çıkarmamız gereken çok ders olduğuna inanıyorum. Evet biraz önce Saygıdeğer Vali Vekilimiz çok güzel söylediler. Bu millet vatani, geleceği, varlığı söz konusu olduğunda ölümü göze almaktan ve ölmekten çekinmez. Buna inanıyorum. Bunu hem gördüm, hem yaşadım. Dağlarda mücadele ettiğimiz dönemlerde sizin evlatlarınız çok az eğitimle bile vatanlarını savunmak adına nasıl ölümün üzerine gittiklerine bizzat şahit olan bir arkadaşınızım, bir kardeşinizim.

Şimdi bir diğer tarafile 15 Temmuz bir demokrasi zaferi, bir milli birlik günü. Ama bence bir diğer özelliğinin de olması gerekiyor: “Dini ve dindarı istismarla mücadele günü”. Yani bizim bu karşı karşıya kalmış olduğumuz tehdit, dinin ve dindarın istismar edilmesiyle kırk yıllık bir zaman dilimi içerisinde bizim içimizde, bizi kullanarak, bizim inancımızı, inancımıza dair samimiyetimizi, samimiyetlerimizi ama bir diğer tarafile cehaletimizi kullanarak bizim içimizde yuvalandı, ordumuz içinde yuvalandı, diğer güvenlik kuvvetlerimiz içinde yuvalandı, halkımız ve

devletimiz içinde yuvalandı ve en sonunda bizi buldu. Yani bizim içimizden çıktı. Şimdi bunu nasıl anlamalı ve nasıl anlamlandırmalıyız? Ve bu bizim geleceğimize nasıl ışık tutmalı? Çünkü tehdit ortadan kalkmış değil. Belki FETÖ'nün fiziki varlığıyla bir mücadele var. Bu doğru bir cümle. Devletimiz elinden geldiği kadar bu mücadeleyi yapıyor. Ancak FETÖ'nün istismar etmiş olduğu kavramlarla, değerlerle, ilkelerle bir mücadele var mı? Veya FETÖ'nün müritlerini, şakirtlerini istikrarsızlaştırma, FETÖ'ye olan inançlarını kaybettirme noktasında ortaya koyabildiğimiz bir etki var mı? Açıkçası bundan biraz şüpheliyim. Ne diyor FETÖ'nün müritleri, şakirtleri şu an hala: “Bütün çiçekleri koparsanız dahi, baharın gelmesine engel olamayacaksınız” diyor. Yani hala inanıyor. Bu FETÖ'nün müritlerinin ve şakirtlerinin bu şekilde böyle bir inanç üretmelerinin sebebi ne? Ve biz neden bu inancı kendi içinde istikrarsızlaştırıyoruz? Bu noktada bizim yaptığımız hata ne? Bunları görmek, bunları anlamak geleceğimizin şekillenmesi adına son derece önemli. Hatta bir başka bakış açısı geliştirmeye çalışalım. Şimdi FETÖ'ye tanık olduk, YPG, PKK terör örgütüne tanık olduk, DAEŞ' e tanık olduk. DAEŞ' in karşısında Şii eksenli ortaya çıkan diğer bir radikal oluşumla Haşdi Şabilerle karşı karşıya kaldık, onlara tanık olduk. Bir mezhebi fitne, bir meşrebi fitne ile karşı karşıya kaldık. Şimdi şöyle bir örnek vereyim: Bakın tehdit dışardan gelmiyor, tehdit içerden geldi. Ve tehdit neşteri içerden vurdu. YPG, PKK terör örgütü neşteri içerden vurdu. FETÖ, neşteri içerden vurdu. DAEŞ, neşteri içerden vurdu. Haşdi Şabiler neşteri içerden vurdu. Ve bünyeden bir irin aktı. Yani bünyeden bir irin aktığı zaman irinin aktığını gördük. Evet önümüzdeki irini gördük. Ama bir başka mesele var. Bünye irin biriktiriyor. Ve bünyenin içerisinde irin var hala. Şimdi bünyenin biriktirdiği irin nereden kaynaklanıyor ve bünyenin içindeki diğer irinler neler? Bunları görmeyi başaramazsak FETÖ'nün üretmiş olduğu darbe girişiminin bir benzeriyle,

daha karmaşığıyla gelecekte karşı karşıya kalabilir miyiz? Kalabiliriz. Şimdi Osmanlı İmparatorluğu, atamız övünüyoruz, övünç duyuyoruz. Altı yüz sene, dünyada hüküm süren, dünyanın gördüğü en büyük imparatorluklardan bir tanesi. Ama çöktü. Neden çöktü? Şimdi otuz tane isyan yemiş içinden. On dokuz tanesini FETÖ benzeri yapılar gerçekleştirmiş. Yani gücü ele geçiren, silahı ele geçiren yapılar bu on dokuz tane isyanın altına imza atmışlar. Şimdi bir başka tarafıyla Osmanlı, kavramsal birtakım hataların altına imza atmış. Yani kendisi hata yapmış bizim hata yaptığımız gibi. Osmanlı'nın çöküşündeki teolojik nedenlere baktığımız zaman temelde üç saike dayanıyor. Bunlardan birincisi bir siyasi putperestliğe dönüşen hilafet. Bir siyasi putperestliğe dönüşmüş. Padişah halkı, tebaayı, Allah'ın kullarını kul olarak tanımlamaya başlamış. Bu bir siyasi hata değil. Bu bir teolojik hata. Ve bunun sonuçları olmuş, çok ağır sonuçları olmuş. Bir diğer tarafıyla Osmanlı İmparatorluğu son derece güçlü olmasına rağmen şeriatı güncelleyememiş. Yani bir şeri devlet olmasına rağmen hile-i şeriyeye satmış. Yani şeriatı bilimle, akılla gerçeklikle ve karşı karşıya kaldığı tehdidi savuşturmak ile ilgili çözümler üretme konusunda güncelleyememiş. Yani dinamik bir şeri şerif anlayışı ortaya koyamamış. Bir diğer tarafıyla üçüncü başlık, Osmanlı İmparatorluğu'nun çökmesinde aynı FETÖ gibi dini ve dindarı istismar eden yapılar devlete musallat olmuş, millete musallat olmuş. Hortumlarını yaslamışlar tabiri caizse. Devletin kanını emmişler. Halkın gücünü emmişler. Osmanlı İmparatorluğu zamansal kuşak içerisinde, evre içerisinde gücünü yitirerek akbabaların üzerine üşüşmesine sebebiyet vermiş. Yani tehlikeyi kendini ve kendi içindekini güçsüzleştirerek dışardan çağırılmış. Ve dışarısı da bulduğu çatlaklarla birlikte, Osmanlı İmparatorluğu'nu, işte çöküş evresinde büyük bir mücadele yaparak ve çok ağır bir bedel ödeyerek. Bakın şimdi Yunan mezalimi diyoruz değil mi?

Yunan mezalimini buralar da yaşamıyor mu? Yunan, bu topraklarda dört yüz elli bin insanımızı katletti. Ve belki hiçbirimiz bilmiyoruz. Devletimiz hep bunları onurumuz ve namusumuz hanel görmesin diye hep gizledi. Belki bundan çok daha fazlası da kadınıma tecavüz etti, çocuğuma tecavüz etti. Bunlar gerçekler ve bunun karşılığında biz ne yaptık? Yunan ordusunu kılıçtan geçirdik. Evet yaptık ama başımıza gelen de geldi. Şimdi burada ejderhanın başını ezme konusunda bedel ödeyerek ortaya koymuş olduğumuz büyük bir kahramanlık var. Bundan yana şüphe yok. Ama bir diğer tarafla da akılcı yaklaşım, ejderhanın başını büyümeden ezme. Yani yılanın başını tehlike üretmeden ezme olmalı. Bu noktada FETÖ çok ibretlik bir örnek. FETÖ'den çıkaracağımız derslerle gelecekte karşı karşıya kalabileceğimiz tehditlileri ortadan kaldırmak adına büyük bir ders, büyük bir ibret.

Şimdi sağ olsun Ahmet Hocam büyük bir misafirperverlik gösterdi. Ve dün bize antik kenti gezdirdi. Şimdi sizleri de sıkmadan biraz anekdotlarla beslemek istiyorum. Şimdi inancın olduğu yerde inanç istismarı muazzam bir şekilde yerleşiyor yerine. Orada Plutonium Tapınağı'na götürdü arkadaşlar beni, ardından da Kehanetler Tapınağı'na götürdüler. Şimdi sizler çok iyi biliyorsunuz, Plutonium Tapınağı'nın altında bir fay kırığı var ve fay kırığından yer altı suyu, kaynak suyu çıkıyor. Kaynak suyu çıkarken tabi orada bir karbondioksit oluşuyor. Şimdi karbondioksit havadan ağır ve yere çökük. Yani daha aşağıda kalıyor. Şimdi bunu dönemin FETÖ'leri, dönemin din istismarcıları bunu keşfetmişler. Ve burada bir tapınak oluşturup burası karanlıklar tanrısı Hades'in, yer altı tanrısı Hades'in nefesinin geldiği yer. Şimdi buradan nefesini üflüyor ve buraya yaklaşanlar canlarını yitiriyorlar, ölüyorlar. Yani bunu hemen keşfetmişler ve ne yapacaksınız burada bir tapınak ve bu tapınağın etrafında bir köpürtme ve insanlar orada antik şehir, büyük bir

popülasyon üretiyor zaten her coğrafyadan insanlar geliyor ve insanlar buraya gelmeye başlamışlar. Sonuçta inançla ilgili arayış insanın en büyük arayışı. "Ben de neden varım?" sorusuna dair arayış en büyük arayış. Şimdi bu insan bu arayışı üretirken bunu avlamak çok kolay. Metotlarını geliştirmişseniz aynı FETÖ gibi. Şimdi ne yapıyorlar? Boğayı getiriyorlar, kurban edilecek boğayı, sokuyorlar karbondioksitin içine ama kendileri yukarıdalar veya ayakları üzerinde yürüyorlar. Boğa karbondioksiti soluyunca dışarı çıkartıyorlar, koca boğa küt diye devriliyor. Şimdi bunu görünce insanlar korkunç etkileniyorlar. Bir boğa, şu an Kurban Bayramı'nı geçtik nereden bakarsanız yetmiş seksen bin liradan satılıyor. Ekonomik değeri son derece yüksek. Boğayı aldı rahip keseye koydu, boğa üzerinden herkese dedi ki: Bağışlarınızı getirin, adaklarınızı getirin, rüşvetlerinizi getirin, benim haracımı getirin. Şimdi böylece gücü ele geçirdi rahip kesim. FETÖ de aynı şeyi yaptı. Yani inanç istismarlarıyla beraber devletimizin içerisine yuvalandı, silahımızın içerisine yuvalandı, üniformamızın içerisine yuvalandı, istihbaratımızın, aklımızın içerisine yuvalandı ve oralardan vurdu bizi. Şimdi oralardan bizi vururken tabii saygıdeğer hocam söyledi. Üniformamızı ve silahımızı çaldı bizden, bu çok acı bir şeydi. Ama sadece silahımızı ve üniformamızı çalmadı ki, asıl evladımızı çaldı bizden. Bu çok acı bir cümle. Bakın evladımıza, inancımıza, silahımıza, üniformamıza, aklımıza sahip çıkamadık. Yani hatayı biz yaptık arkadaşlar, saygıdeğer devlet büyüklerim, biz yaptık hatayı. Şimdi inançta çok inanıyorum, samimiyet çok büyük bir karine. Samimi olma inançta çok büyük bir karine. Ve ben bu milletin çok samimi olduğuna inanıyorum. Ama inançta samimiyet yeterli bir karine değil. İnançta temel karine, bilgi ve bilinç. Eğer inançta bilgi ve bilinç üretmeyi başaramıyorsanız inancınızın, inancınızın üzerinden sizin, sizin üzerinizden

de gücünüzün kullanılmasına engel olamıyorsunuz. Yani her türlü istismar ediliyorsunuz.

Şimdi Cudi'deyiz. Devlet baba dedi ki bana: “Sana bir komando bölüğü veriyorum. Bu bölükle terörle mücadele edeceksin. Başaracaksın. Bir tanesinin tırnağına zarar gelirse de bunun hesabını sorarım senden” dedi. Ben 25 yaşında gencecik bir üsteğmenim. Zıpkın gibiyim, kendime inanıyorum, güveniyorum ama can sorumluluğu almak çok başka bir şey hele ki mücadele ederken. Düşünsenize sizin yapmış olduğunuz bir hata, bir evladın canına mâl olacak. Bundan dolayı inanın korkuyorum. PKK'dan falan korkmuyorum. Mücadele ettiğimiz alandan korkmuyorum. Ama bir hata yapıp, bir yanlış yapıp Hakk'a hesap veremem diye, Devlet'e hesap veremem diye, şehidin annesine, babasına, kardeşine, çoluğuna çocuğuna hesap veremem diye çok korkuyorum. İnanın abartmıyorum. Üç gece üç gündüz uyuyamadığımı bilirim. Çok zordu çünkü. Yani ortam şuydu: Cudi bizim Kayseri Hava İndirme Tugayı'nın sorumluluğundaydı. Bir sene önce bütün tugayca Cudi'yi tutmuştuk. Bizim tugayımız çok kudretli bir tugaydı. Daha sonra ertesi senedeyiz. Tugayın yarısı sınırın öbür tarafına gitti. Yani bizim "Altın Tepeler Bloğu" diye tanımlamış olduğumuz tarafa gitti. Biz de Cudi tarafında kaldık. Ve ben Doğu Cudi yani Zehirli Dağ'dan başlayıp Irak geçişini, Ballıkaya Çöküntüsü'nü oraları tutmak da benim üzerimde. Ama bir bölük yetmiyor. İki tane takviye tim verdiler, yedi timle orayı tutuyoruz. Ama öyle kötü ki. Her gün her gece bir baskın, bir pusu, bir taciz bunlarla karşı karşıya kalıyoruz ve bu beni çok geriyor. Allah'a çok şükür baş ediyoruz. Ama gerçekten psikolojik olarak çok zor. Şimdi ben o eksende, o durumda benim arayışım, yalnızlığım ve çaresizliğim beni Allah'a yöneltti.

Yani tabiri caizse şunu yaşamaya başladım: Ölüme yakın olan, Allah'a yakın olur. Can sorumluluğunu taşıdığım askerlerin ölüme yakın olması beni sürekli Hakk'a yakarmaya itti. Yalvarıyorum Allah'a. Nasıl

yalvarıyorum? Bir gün üst tertiplenmem var. Hava kararıyor. Aldatma ve şaşırtma için gündüz tertiplenmesini değiştiriyorum çocuklar askerlik yerlerine, yeni yerlerine yerleşiyorlar. Sonra ben de gidiyorum. Bir inim var, bir kaya oyuğum var. Oraya giriyorum dua ediyorum orada. “Allah’ım diyorum. Beni mahcup etme, bizi mahcup etme. Sabaha nasıl geceye başladıysak öyle sağ ve salim çıkalım”. Bunun duasını ediyorum. Şimdi bu o kadar güçlü bir arayış ki yani ölüm var çünkü işin içinde. Şimdi bu arayışla birlikte ben de büyük bir samimiyetle o arayışın içerisinde FETÖ değil ama başka dini ve dindarı istismar eden yapıların kucağına düştüm. Sürekli kitap okuyorum, sürekli araştırıyorum ve bu arayışımın yine FETÖ gibi silahlı kuvvetlerin içerisinde yuvalanmış birtakım yapıların dikkatini çekti ve beni avladılar. Bakın bunları her yerde de anlatmıyorum. Sizlere anlatıyorum. Şimdi bu yapının içerisine girdim ve ben orada aynen aynı FETÖ gibi inancımın, gücümün, zamanımın, silahımın, paramın, emeğimin nasıl istismar edildiğini birebir yaşadım arkadaşlar, saygıdeğer devlet büyüklerim. Yaşadım bunu ve korkunç bir şey! Korkunç olduğunu içindeyken yaşayamıyorsunuz, göremiyorsunuz. Görmeniz mümkün değil! Ancak nasip olursa, dışına çıkmayı başarabilerseniz, Allah size o tehdit ve tehlikeyi inançla ilgili tehdit ve tehlikeyi görmeyi nasip ederse ancak dışarıdan baktığınız zaman “ben nasıl bir şerrin içerisine, nasıl bir şirkin içerisinde düşmüşüm?” ancak o zaman görebiliyorsunuz. Ama bu ‘ancak’ı göremeyen milyonlar var şu an, başta FETÖ olmak üzere. Şimdi şöyle bir cümle kurabilirim: Kardeşim inanç özgürlüğü var, bu ülke demokratik bir ülke. Buna inanıyorum. Çok önemli bir karine ortaya koymaya çalışıyorum. Evet bir insan küfre de düşebilir, şirke de düşebilir, münafık da olabilir, buna hakkı var. Bundan yana hiçbir sorun yok. Ama bizim için, devlet için, geleceğimiz için bir tehdit üretmediği sürece. Bakın bir şey söylüyorum: Bizim için, devlet için, vatan için, gelecek için bir tehdit üretmediği sürece.

Şimdi sorum şu: FETÖ'ye evladımızı verdik, inancımızı verdik, yani teslim ettik, üniformamızı teslim ettik, silahımızı teslim ettik ve FETÖ bizi vurdu. Şimdi FETÖ'nün yerini doldurmaya çalışanlar ne kadar samimi olurlarsa olsunlar, ne kadar devlet yanlısı olurlarsa olsunlar, yarın kendi iç dinamikleri nedeniyle ya da manipüle edilmeleri nedeniyle veya samimiyetlerinin bozulması nedeniyle veya şirkleri nedeniyle aynı şeyi yaparlarsa biz ne yapacağız? Bakın şirke düşmelerine bile son derece saygılıyım. Beni ilgilendirmiyor, ben isterim ki kurtarsınlar. Bunları bilen bir kişi olarak söyledim ya ben bir teolog değilim, bir din adamı değilim, ama benim ömrüm mücadele alanlarında geçti. Benim ömrüm bu yapılarla yapıların içerisinde geçti benim. Irak'ta dört senemi gömdüm. Dört senemi gömdüm. Neye gömdüm biliyor musunuz? Radikalizme gömdüm dört senemi. Mezhep fitnesine gömdüm dört senemi. Meşrep fitnesine gömdüm dört senemi. Bir örnek vereyim sizlere. Bir iç savaş çıktı Irak'ta mezhebi temelli. Nasıl çıktı biliyor musunuz? Bugünkü adını DAEŞ diye tanımlamış olduğumuz Cemaat-el Tehvid vel-Cihad o zaman 2006 yılında Samara'daki Askeri Türbesi'ni vurdu. Askeri Türbesi ne? Onuncu imam Ali Hü'l Hadi, on birinci imam Hasan-ül Askeri'nin yattığı ve on ikinci imam Mehdi'nin tekrar ortaya çıkacağına inanılan yer orası. Şiilik inancında en kutsal yerlerden bir tanesi, Sünni tabanlı Cemaat-el Tehvid vel-Cihad Askeri Türbesi'ni vurdu ve bir iç savaş çıktı. Neyi kullandı? Mezhebi ve meşrebi gerilimi kullandı. Üretmişlerdi zaten. Iraklılara soruyorum, diyorum ki "kaç kişi öldü?" Bilmiyoruz, diyorlar. Ama kabaca 800.000 kişi öldü. 800.000 Müslüman kendisinin hak, diğerinin batıl olduğuna, kendisinin ötekinin mürtet, zındık olduğuna inanan Müslümanlar birbirlerini boğazladılar. 800.000 insan. Peki bunu kim istismar etti? İşgal edenler istismar etti. Peki FETÖ ne? FETÖ, çok şükür dua ediyoruz, başarsaydı bitmiştik. Sadece biz bitmemiştik. Şanlı bir tarih bitmişti. 6000 yıl diyoruz, 3000 yıl diyoruz,

2000 yıl diyoruz. Şanlı tarih bitmişti, Türk'e dair ümit bitmişti. Türk bitmişti. İslam'ın umudu bitmişti, insanlığın umudu bitmişti. Bakın lütfen unutmayın! Biz ortaya koymuş olduğumuz bütün hatalara rağmen hâlâ Müslümanlar için bir umuduz. Türkler için bir umuduz. Mazlumlar, masumlar, mağdurlar için bir umuduz, insanlık için bir umuduz. Hepsi bitmişti. Bitmedi ama çok ağır bir yara aldık. Şimdi bu tür jeopolitik kökenleri olan, jeopolitik emeller peşinde koşan bu tür istikrarsızlaştırma hareketleri, illa ki başarılı olmasına gerek yok, üretmiş olduğu istikrarsızlıklar veya bizim teolojik ifademizde fitneyle çok ağır bedeller ödetiyor. Şimdi bir arkadaşla konuşuyoruz 15 Temmuz'dan sonra "Komutanım dışı çekeceğiz, ama çene elimizde kalıyor." O kadar bünyeye nüfuz etmiş ki... Şimdi diyelim çeneyi koparttık aldık. Kanser ya bu, kanseri kazıyacağız. Peki yerine ne koyacağız? Saygıdeğer devlet büyüklerim bununla çok mücadele ettiler. FETÖ'den ortaya çıkan boşluğu ne ile dolduracağız? Vatanın samimi evlatlarıyla doldurmaya çalışıyoruz. Ama samimi evlatlarıyla doldurmaya çalışırken FETÖ benzeri yapıların işe karıştığını hepimiz çok iyi biliyoruz, değil mi? Bakın söyledim, saygılıyım. Onların şirke düştüklerini onların yüzlerine karşı da söylüyorum. Benimle çok kavga ediyorlar. Etsinler. Ben Hakk için Hakk'a vereceğim hesap için bunu söylemeye devam edeceğim. Bunu ne niçin söylüyorum biliyor musunuz? 1992 yılında Irak'ta Haftanın'de sabah saat 5.23'te üç tane kurşun yedim belimden. Ölecektim orada. Allah kabul ederse şehit düşecektim. Doktor dedi ki "birkaç santim kalmış" dedi. Aslında birkaç santim kalmamıştı. Hakk'ın rahmeti... Hiç koymadığım bir şekilde ben belime bir tane telsiz bataryasını alıp koymuştum ve beni öldürecek mermi o bataryaya saplandı. Bir tanesi yardı geçti, birisi girdi, deldi geçti. Yaşadım. Ve o zaman kendi kendime bir hesap ettim dedim ki, ben bana bahşedilen bu ömrün hakkını vermeye çalışacağım. Ne yapacağım?

Vatanıma, milletime, devletime, insanlığa, geleceğe Hakk'ın rızasını kazanacak şekilde hizmet etmeye çalışacağım. Ne kadar mümkün olur? Bunu bilmiyorum. Ama şu an karşınızdayım ve ben bu şuurla, bu anlayışla size, sizin kızsanız da, bağırırsanız da, çağırırsanız da, yanlış deseniz de inandığım doğruları söylemek zorunda hissediyorum kendimi. Bakın mesele FETÖ'nün dahil olduğu ve İslam tarihine damgasını vuran bir şirk meselesidir. Yani araya aracı koyma meselesidir. Size Allah'ın rızasını kazanacağımız zannıyla, şefaet edeceğim iddiasıyla sizin inancınızı istismar etme meselesidir. Alır sizi, alır sizi çekip çevirir ve sizi sizin geleceğinize karşı bir silah olarak bir tehdit olarak kullanır. FETÖ örneğidir. Şimdi bir başka tarafı var bu işin: İnançsızlık üretmesi. Şimdi sonuçta Müslüman insanın, Müslümanlık, muhafazakarlık hassasiyetleri olan insanın temel eğilimi ne? Kendi inandığı hakkı, doğruyu, güzelliği başkalarıyla paylaşmak değil mi? Başkalarına erdirmek onu. Bunun yapılacağı en güzel zamandayız işte. Bu kadar bilgi ve iletişim. Ama bunu nasıl yapabiliriz biliyor musunuz? Bu şekilde değil. Edilgen, kendi içinde istikrarsızlık yaşayan, kendi içinde kirlilik yaşayan, kendi içinde şirke boğulmuş bir inançla değil. Bunu ancak gerçek bir İslam modeli ile yapabiliriz. Ve ben buna inanıyorum biliyor musunuz? Biz Müslümanlar en büyük onura, en büyük şerefe, en büyük haysiyete, en büyük cesarete, en büyük akla sahip olması gereken insanlar. Bunun gereğini yapalım. Hiçbir savaşa, mücadeleye gerek yok. Bütün insanlığı peşimizden çekeceğime inanıyorum. Çünkü bütün insanlık zaten bunu arıyor. Bütün insanlık şu soruyu soruyor kendisine. Ben neden varım? İnsanlık "Ben neden varım?" sorusunun cevabını bilmiyor ki? Çünkü o soruya cevap vermesi gereken Müslümanlar bu soruya cevap veremiyor. Düşmüşler FETÖ'nün peşine, Haşdi Şabi'nin peşine, DEAS'ın peşine, diğerlerinin peşine. İnanç tektir. Kavramları tektir. İlkeleri tektir. Doğruları tektir. Neden binlerce FETÖ'cü

var? Ve neden bunların binlerce öğretisi var? Şimdi kavramsallaştıralım. Şimdi bir soru soracağım? Dünya üzerinde İslam dünyasında şu an yüzlerce siyasi İslamcı model var. FETÖ'nün dahil olduğu onlarca ılımlı İslamcı model var. DEAŞ'ın, Nusra'nın, Haşdi Şabilerin dahil olduğu binlerce, sürüsüne bereket radikal İslamcı model var, örgüt var. Sadece Konya'da sekiz yüz tane olduğu söyleniyor. Dünya üzerinde binlerce kendilerine has öğretileri ve inançları olan cemaat ve tarikat var. Mezhep fitnesi var. Bölgesel İslam modelleri var. Dönemsel İslam modelleri var. Şimdi ben buradan bir soru soruyorum. Hangisi doğru? Bir tanesi doğrusu olsun. Çünkü bunu niye söylüyorum biliyor musunuz? Şimdi bakın diyorlar ki bir hadise dayandırarak: Ümmetin 72 fırkaya ayrılacak, birisi hariç hepsi helak olacak. O bir kim? Hepsi diyor ki o biziz diyor. Hasbin Allah. Şimdi bakın çok ilginç. Bakın bir örnek verdim. 72 değil, 7772, belki 77 bin. Şimdi başka bir şey var. Bakın teolojik temellerini anlatmaya çalışıyorum. FETÖ'nün ortaya koymuş olduğu kontaminasyonu. Bir hadis var siz de hepiniz çok iyi bilirsiniz. Türk kültüründe çok yerleşmiştir. Üçler, yediler, kırklar, birler diye. Şimdi bu bir hadise dayanır. Derler ki anlatılır bunlar. Dünya üzerinde her zaman Hz. İbrahim'in meşrebi üzerine 40 kişi, Hz. Musa meşrebi üzerine 7 kişi, Hz. İsa meşrebinin üzerine 3 kişi, Hz. Muhammed'in meşrebi üzerine 1 kişi bulunur. Bunlar mertebelerine göre insanların efendisidirler. Sırf bunların yüzü suyu hürmetine yağmur yağdırılır. İnsanlar rızıklandırılır. Başlarına gelen belalar def edilir, diyorlar. Peki o bir kim? O diyor ki benim. FETÖ ne diyordu? Ben kâinat imamıym diyordu değil mi? Diğerleri? Diğerleri de aynı şeyi söylüyor. Yani bir olması gerekenden belki beş bin tane, on bin tane var. Bilmiyoruz. İsimleri var. Bir gün bir televizyonda bana sordular bunu. Şimdi ben de bilmiyorum mayına bastığımı, samimiyetle anlatıyorum. Bu kâinat imamı dediler ne demek. Yani dedim kâinat imamı mana aleminde, maneviyatta en kıdemli, en

kademeli, en yüksek kişi demek. Tanrısal sıfatları olan kişi demek. Bakın peygamberlerin bile tanrısal sıfatları yok. Olağanüstü haller yok. Ama bunlarda var keramet diye anlatılan. Şimdi böyle bir temel gerçeklikte kendini kâinat imamı olarak tanımlayan FETÖ diyor ki ben mananın padişahıyım. Yani mana aleminin bütün gücü bende. O zaman mananın padişahıysam, maddenin de padişahı olmalıyım. Yani darbenin teolojik kökenleri, teolojik ihtiraslarında, teolojik dogmasında bu var. Adam kendisini mananın padişahı zannediyor. Ondan sonra diyor ki maddenin, devletin bütün gücünü ele geçireceğim. Adamın böyle ihtirası var. Böyle bir deliliği var. Böyle bir saçması var adamın. Ama güç ele geçince, güç eline geçirilince bu kullanılan bir aygıt. Kimin? Biraz önce Hocam söyledi. Çok iyi bir yerden yakaladı Hocam. Tebrik ederim. Muazzam. “İlimli İslam.” FETÖ nasıl ortaya çıktı? Neleri kullandı? Kimlerle iş birliği yaptı? İlimli İslam, medeniyetler ittifakı, dinler arası diyalog. Şimdi bir gün 2007 senesiydi hiç unutmam. Kayseri Erciyes Üniversitesi konferansa çağırılmıştı. Şimdi ben bu dersi çalışıyorum ama o zaman FETÖ’cü demiyoruz tabi. Dinler arası diyalogcular diyoruz. Sağ olsunlar şeref verdiler, hepsi geldi, salon dolu. Şimdi ben PKK’yı anlattım, sonra dedim ki bir şey söyleyeceğim. Ben dedim sağdan gelen bir kardeşinizim. Ben ılımlı İslamcılar, dinler arası diyalogcuları tanıyınca kadar anlayınca kadar Türkiye’nin başına bela edilmiş en büyük musallatın PKK olduğunu zannedirdim dedim. Ama ılımlı İslamcılar, dinler arası diyalogcuları tanıyınca Türkiye’nin başına gelmiş en büyük belanın, en büyük musallatın bunlar olduğunu gördüm dedim. Şimdi salonun yarısı çok güçlü bir şekilde alkışladı bunu. Ama diğer yarısı çok şaşırdı, bir tane alkışlayan çıkmadı. Kendime ben hangi mayına bastım, dedim. Bilmiyorum çünkü bir taraf coşkuyla alkışlıyor bir taraf alkışlamıyor niyeyse dedim. Çıkınca hemen sordum. Polis Akademisi’ni davet etmiştik dediler. Ben eyvah dedim o

zaman kendi kendime. Demek istediğim şey şu: Şimdi ılımlı İslam, dinler arası diyalog ve medeniyetler ittifakı küresel bir projedir ve FETÖ bunun en önemli aygıtıdır. Sadece Türkiye için değil. Bağdat'ta büyükelçilikte konuşurken bizim büyükelçiliklerimizden çok daha fazla ülkede faaliyeti vardı FETÖ'nün. O kadar güçlü hale getirilmişti. Bu Türkiye'nin devlet gücü de kullanılarak yapıldı dışarıda. Şimdi Bağdat'a geldi. Bağdat o zamanlar çok istikrarsız. İki günde okul kurdular. Ben şok. Türkiye'ye en delikanlı adam geliyor, uğraşiyor hiçbir şey elde edemeden çekiyor gidiyor. İki günde okul izni aldılar ve kurdular. Dedim ki bu nasıl bir güç. Şimdi şunu anlatmaya çalışıyorum: Bir çağda yaşıyoruz. Bu çağ milenyum çağı. Ben bu çağda yaşıyoruz derken ben buna inanmıyorum yanlış anlaşılmasın, bunların hepsi dogma. Tanrı'yı kıyamete zorlama, çünkü kıyamet kopacak öğretileri bunlar. Hristiyanlıktaki öğretiler bunlar. FETÖ bunların bir aparatı, uşağı, bir vekili, bir proksisi. Onu anlatmaya çalışıyorum. Çünkü anlamlandırmak önemli. Şimdi milenyum kelimesi FETÖ'nün kullandığı bir kelimeydi biliyorsunuz. Hatta milenyum çay ocağı, milenyum kız öğrenci yurdu, milenyum berberi bir sürü yer açtılar. Milenyum da milenyum. Ben araştırdım o zaman. Dedim ki bu milenyum ne? Karşıma çok ilginç bir stratejik kavram çıktı. Bir güvenlik kavramı çıktı. Bu milenyumcular yani üçüncü binyılcılar. Üçüncü bin yılda kıyamet kopacak, kıyamet kopmadan evvel biz Tanrının bize vadettiği topraklara geri döneceğiz. Ben dedim panikledim. Tanrı'nın vadettiği topraklar neresi? Açtım bir baktım sekizli kilise. Sekizli kilisenin de hemen hemen hepsi ya Anadolu'da, bir tanesi hatta Denizli'de ve geri kalanı Suriye'de vs. Şimdi bakın bu bir FETÖ, bir işgal projesi. Ama işgal nereden başlıyor? Teolojiden başlıyor. Sonra kavramlara iniyor. Sonrasında stratejiye, sonrasında operasyona dönüşüyor. Bunu çok iyi görmeliyiz. Yapan kim? FETÖ üzerinden milenyumcular, Armagedoncular, Avenjelistler. Şu an kimin

himayesinde? Avenjenistlerin himayesinde değil mi? Bu kadar, çok net. Ama görebilene. Bir diğer tarafıyla kendinizi lütfen küçük görmeyin. Bakın Türk milletinin medeniyeti, tarihi, fiziki gücü, kültürel gücü, inancı dünyanın hiçbir ülkesinde ve medeniyetinde yok.

Evet silahları ve teknolojileri güçlü. Ama zafiyeti biz de kapatmaya çalışıyoruz. Asker arkadaşlarımız, savunma sanayimiz çok iyi çalışıyor. Ümit ederim çok iyi yerdeyiz. Ama sorun şu: Biz de çok güçlü olabiliriz. Biz de Amerika gibi güçlü olalım, Almanya gibi güçlü olalım, Rusya gibi güçlü olalım, Çin gibi güçlü olalım. Ama gücü onlar gibi kullanacaksak güçlü olmayalım. İnsanlığın, insanlığa ihtiyacı var. İnsanlığın “Ben niye varım?” sorusuna doğru cevap verecek bir medeniyetin yol göstermesine ihtiyacı var. O niyet ve maksatla güçlenelim ve gücü insanlık için kullanalım, gelecek için kullanalım. Yoksa hepimiz çok iyi görüyoruz ve biliyoruz. İnsanlık bitmiş durumda. İnsanlık sadece kendisi bitmedi. İnsanlık kendisi için yaratılmış ayetleri de bitiriyor, yani kâinatı da bitiriyor. O yüzden üzerimizdeki sorumluluk çok büyük. FETÖ’den çıkartacağımız derslerle, DEAŞ’tan çıkartacağımız derslerle, Haşdi Şabilerden çıkartacağımız derslerle, karşı karşıya kaldığımız tehditlerden çıkartacağımız derslerle ve kendi yapmış olduğumuz hatalardan, yanlışlardan çıkartacağımız derslerle oluşturabileceğimiz kavramsal bir doğruluk sadece bizi kurtarmayacak bütün insanlığı kurtaracak. Sizlere, milletimize, devletimize inanıyorum. Ümit ederim gereğini yaparız. Hepinize saygılarımı, hürmetlerimi ve sevgilerimi sunarım.

**PROF. DR. TÜRKAN ERDOĞAN- PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ,
İNSAN VE TOPLUM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ, SOSYOLOJİ
BÖLÜM BAŞKANI**

Saygıdeğer Hazirun, Saygıdeğer devlet büyüklerim, Kıymetli hocalarım, Değerli misafirlerimiz hepinizi konuşmalarına başlamadan önce saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum. Bugün bu konuşma vesilesiyle beni sizlerle buluşturduğu için Sayın Rektörümüze, kıymetli hocama ayrıca teşekkür ediyorum.

Son konuşmacı olmanın hem dezavantajları vardır, hem de avantajları vardır. Ben mümkün olduğunca zamanı verimli kullanmak adına, genel bir taslağı sosyolojik içerikte aktarmaya çalışacağım. Sesim için kusura bakmayınız. Bu hafta bir sempozyum vesilesiyle Kazakistan'daydım. Klima ve iklim değişikliğinden kaynaklı hafif boğaz rahatsızlığı var, birazdan başlarsam kaybolacaktır inşallah.

Şimdi Turan Hocam dinler arası diyalog kavramına ve bizim için ne kadar hazin bir sonuca yol açtığına vurgu yaptılar. Bu konunun muhatabı olanlar; akıllı biri ya da birileri de çıkmadı ve demedi ki din arasında diyalog olmaz. Çünkü din, özne değildir. Dine inanan kişi öznedir. Dini hayata geçiren kişi ancak inanan kişidir, yani mümin insandır, birincisi bu. İkincisi eğer Müslümansanız bir Müslüman da kalkıp, çıkıp demedi ki ya ben Kuran'ı yaşıyorum, ben zaten yaşayan bir Kuran'ım, benim zaten diyaloga ihtiyacım yok. Çünkü beşeri elle, beşeri akılla zaten yapı bozuma uğratılmış bir Tevrat ve bir İncil önümdeyken ve bozulmamış, ilahi hakkı mühürlenmiş bir Kuran varken benim diyaloga niye ihtiyacım olsun ki? Değil mi? Ve maalesef bu bizim için gerçekten hazin bir yaradır. Kıymetli Abdullah Hocam güzel konulara değindiler. Her iki Hocamı dinlerken bir kere daha gördük ki emperyalist sistem ve onun öznelere, toplumsal

yapımızın hem güç odaklarını hem de temel zaaflarımızı çok iyi biliyorlar. Bu zaafardan birisi şüphesiz dinle olan ilişkimiz. Uzunca bir süre laiklik üzerinden, kız çocuklarının üniversitede eğitimi ve başörtüsü meselesi üzerinden bir süre oyalanıp durduk bildiğiniz gibi. Bu noktada bir not düşmek isterim; İkinci Abdülhamit döneminde bir Fransız gazetesinde “İslam ilerlemeye manidir, engeldir” başlıklı bir yazı üzerine Türk aydını uzunca bir süre oksidental bir tavırla bu mesele üzerinde oyalanıp durdu. Bu oyalanmalar devam ederken biz toplum olarak çağın değişimlerini, rasyonel aklın önemini ve teknolojinin evrimsel sonuçlarını fark etmede ne yazık ki çok geç kaldık. Bugün Batıda bu karşıt bilinci besleyen oryantalist bakış açısının halen devam edegeldiğini rahatlıkla görebilmekteyiz; Müslüman denilince ilk akla Araplar değil de Türkler gelmektedir. Gerçekten böyle. Dışarıdan baktığımızda onlar Arapları Arap olarak görür ve ne ilginçtir ki ve ne iyidir ki Müslüman denildiğinde bir batılının aklına Türk gelir genellikle. Ha demek ki bizim ilahi hak karşısında da ya da laik bir devlet olarak, sosyal bir devlet olarak ve bir hukuk devleti olarak bizim bu her türlü uyutma hikâyeleri karşısında ve kırk yılı aşkındır devşirme sistemi üzerinden ailesinden, yoksulluğundan, kimsesizliğinden ve çaresizliğinden bunların yurtlarına bırakılmış ve yanlış bilinçle gerçeklik yanılsamasına maruz kalmış çocuklarımız için gerçekten bizlerin aynı zamanda bugünü anarken bir özür borcumuz ve bir öz eleştiri yapma ihtiyacımız var. Bugün bizim nerede güçlüyüz ve gerçekten nerede güçlü olmalıyız konusunu masaya yatırmamız gereken bir gün. Kutbiyetin esası, hem kutlayacağız demokrasi ve millî birlik günü olması sebebiyle hem de anacağız, şehitlerimizin aziz ruhları sebebiyle. Ve hepsinin ruhları şad olsun. Tüm gazilerimize sevgiyle ve saygıyla buradan selamlarımı gönderiyorum.

İnsan, anlam ihtiyacı duyan, anlamlandırma sürecinde kendini tanımlama ihtiyacı duyan bir varlık. İnsan beşeridir, ilişkiler üzerinden kendini tamamlar. Genelde sosyal bilimler, özelde de sosyoloji bildiğiniz üzere kendi alanına giren konular ve problemler üzerinden bu beşeri alana ilişkin bilgi üretir, öneri ve çözüm yolları sunar. Cumhuriyetin kuruluşundan 1960'lı yıllara kadar hatta Osmanlı'nın son döneminde de benzer şekilde birçok aydınımız, Türk sosyo-kültürel yapısı ve temel sorunlarımız üzerinde durmuş, kalkınma ve modernleşmenin nasıl olacağına dair fikirler üretmişlerdir. Osmanlı döneminde bu çaba, daha çok “Eski ihtişamlı günlerimize nasıl dönebiliriz, Osmanlı Devleti’ni nasıl çöküşten kurtarabiliriz, Kurtuluş reçetesi ne olmalıdır?” soruları etrafında şekillenmiştir. Cumhuriyetin fikir mimarlarından Ziya Gökalp ve onun gibi düşünen birçok aydınımız milli birlik ve bütünleşme hususunda özellikle milletleşmenin üzerinde durmuşlardır. Milletleşme, gerçekten de önemli bir hadise. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana toplumsal gelişme serüvenimize baktığımızda milletleşmenin demokratikleşme süreci ile birlikte yürüdüğünü ve hatta yürümek zorunda olduğunu söylemek durumundayız. Eldeki kaynaklar, medya ve gündelik hayatta kitaplarda yazılan, çizilen bütün bilgileri birleştirdiğimizde ortak görüş; “15 Temmuz hadisesinin arka planındaki bütün o tohumların köklerinin, geriye doğru 1950-1960'lara kadar götürülebildiği” şeklindedir. Az önce bunun bir yönü olan devşirme sisteminden bahsetmiştim. Bireyin ya da ailelerin yoksunluk ve yoksulluktan kaynaklı başka mecralara ya da kişilere tutunma çabalarının hazin sonuçlarını ne yazık ki toplum olarak 15 Temmuz günü deneyimlemiş olduk. Demek ki sosyal politikaların işleyişi ve sosyal devlet olma noktasında bir boşluk bırakmışız ki bu insanlar yaşama tutunabilmek için farklı, olmaması gereken dayanışma ağları içerisinde vücut bulmak durumunda kalmışlar. Bu bizim öz eleştirimiz bir kere her şeyden önce.

Saygıdeğer Hazirun, Saygıdeğer Dinleyiciler,

Sosyoloji, hakikatin peşindedir. Biz acı da olsa her daim gerçekleri söylemişizdir... Şimdi ben çok fazla vaktinizi almadan, sizleri yormadan bazı hususlara değineceğim: 1960'larda FETÖ ve benzeri yapılanmaların tohumları bizim topraklarımıza atılmadan önce bizim düşünürlerimiz ve aydınlarımız modernleşme ve kalkınma yolunda sosyo-kültürel yapımızın özellikleri ile ilgili ne gibi tespitlerde bulunmuşlardır? Acaba hangi konularda bizleri uyarmışlar ve hangi konularda çözüm reçetesi sunmuşlardır? Bu husus gerçekten çok önemli. Çünkü bugüne kadar gelinen süreçte toplum olarak yaşadığımız sorunları gerçekten sorgulayabilseydik, kültürü akılla birleştirebilseydik ve bunu yaşam tarzımızla bütünleştirebilseydik bugün gerçekten FETÖ terör örgütü ve benzeri yapılanmalar ve bundan sonraki -Abdullah hocam çok güzel söylediler- olası boşlukları doldurabilecek yapılanmalara karşı da insan aklını, insan şuurunu, insan kişiliğini ayakta tutabilecek güçlü araçlara da sahip olurduk. Genel olarak toplumlara baktığımızda aile ve eğitim kurumunun adeta insan kişiliği üreten birer fabrika gibi işlediklerini görürüz. Kişiyi toplumda ferdiyet; birey aşamasına getiren bu iki kurumun sanayileşme ve kentlileşme üzerinden gelişmekte olan ülkemizdeki önemi bilenen bir gerçektir. Biz sağlam dimağlar, sağlam kişilikler üretmediğimiz müddetçe, sözümün başında vurguladığım gibi özellikle ergenlik ve gençlik döneminde kimlik problemi ile karşı karşıya olan ve de bir meslek edinebilme çabası güden bir kız ya da erkek evladının gidebileceği başka olası mecralar ya da dayanaklar ne yazık ki olabilmektedir. Nitekim geçmişte FETÖ terör yapılanmasının eğitim kolunda abla ve abi statüleri üzerinden bu tutunma çabası içerisinde olan gençlerimizin nasıl istismar edildiklerini hepimiz biliyoruz. Peki, şunları yapabilseydik acaba 15 Temmuz hadisesini bugün çok az bir hasarla atlatabilir miydik? Evet,

gerçekten atlatabiliydik. Bu konuda birkaç aydın ve düşünür sosyoloğumuzu bugün anarak bu hususun altını çizmek isterim:

Mümtaz Turhan Hoca 1960’larda der ki: Hakikatte millet olmak gayretini başarmış olan toplumlar kısa sürede hızla gelişirler ve bunların kalkınıp gelişebilmesi için de sosyo-kültürel bütünleşme esastır. Sosyo-kültürel bütünleşmenin çocuktan aileye, aileden diğer kurumlara, toplumlara/devlete ve millete doğru olan sürece baktığımızda peki biz bütünleşmenin özneleri olarak hangi ilişki ağlarında nasıl bir varlık vücuda getiriyoruz? Bu soruyu hep birlikte düşünmemiz gerekir. Bir diğer husus, sosyo-kültürel bütünleşmenin içerisindeki unsurların birbiriyle tutarlı ve sağlıklı işleyip işlemediği konusu... Başka bir deyişle kültür desenindeki maddi ve manevi kültür unsurlarının değişme şartları karşısındaki vaziyet alışları...

Saygıdeğer Hazirun, Saygıdeğer Büyüklerim ve Kıymetli Misafirler,

Uzunca bir süredir kültürümüz sosyal medyanın istilasıyla karşı karşıya bugün ne yazık ki. Değerden yoksun amaçların peşinden koşuyoruz çoğumuz. Bu değerden yoksun amaçları özellikle gençlere aşılacak başlı başına bir toplumsal yıkımın da kapılarını aralamak demek... Adil, ahlaki ve vicdani yolları sorgulamaksızın “değer”siz maddi bir amaca kitlenmiş 20-25 yaşındaki bir çocuğa, siz maneviyatı geride tutup önüne maddi ganimetleri sunduğunuzda bu çocuk ne yapabilir? Zaten az önce vurguladım. Zayıf bir aile yapısı ve ilişkiler sisteminde ise eğer kendini, ailesine ve çevresine “kanıtlamak” adına bilmeden ve farkında olmadan ya da yıkanmış beyinle ne yazık ki birilerini FETÖ yapılanmasında olduğu gibi kâinatın imamı ya da mesih olarak da kabul edebilir. Bu tanımlama/tanımlanmış olma eylemi bile tamamen emperyalist güçlerin, iç ve dış mihrakların bu yanlış bilinç dediğimiz gerçeklik yanılısamasının

maalesef bizi 15 Temmuz hadisesine götüren gerçeğin aslında arka yüzü ve acı gerçeği. .

Bir diğer aydınımız Cavit Orhan Tütengil Hoca. Tütengül Hoca, sosyo-kültürel yapımıza ilişkin çok güzel bir ayrıma temas eder: Resmi Türkiye ve gayriresmi Türkiye. Resmi Türkiye'ye baktığımızda her şey yerli yerinde. Anayasamız, kanunlarımız, ilkelerimiz Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında onun vurguladığı haliyle devrim düzenimizle, her şey o kadar kulağa ve göze hoş geliyor ki. Ama sokağa baktığımızda, gündelik hayata girdiğimizde bu değerlerle ve ilkelerle bağdaşmayan olayların vuku bulduğu gündelik hayatta karşılaştığımız bir gayriresmi Türkiye'yi bulabilmekteyiz. Tütengil Hoca: “gelişmekte olan bütün ülkelerin temel sorunu olan bu meseleyi, bu yarayı hızlıca kapatmamız gerekmektedir. Yoksa çağdaş bir toplum düzenine varıncaya kadar fikir çatışmaları devam eder” diyerek Tanzimat'tan bu yana önümüze miras olarak konula gelen ikili yapının/ikircikli yapının tehlikesini de hatırlatır. Dışlanmışlık, ötekileştirme, “sen şusun ben buyum” şeklinde etnik temelde, din ve mezhep temelinde ve diğer başka temellerde yer yer bu dikotomik ayrımlara doğru birbirimizi dışladığımız zamanlar da olabildi ne yazık ki.

Ve Ziya Gökalp... Türkiye Cumhuriyeti'nin fikri temellerini atan, Atatürk'ün de “Benim düşünce mimarımdır” dediği aydınımıza geldiğimizde aynı şekilde aydın ve halk ayrımına dayalı ikiliğin ortadan kalkması ve milletleşme sürecinde bütünleşmenin esası ve gereği üzerinde durduğunu görürüz. Gökalp, bu hususa dair şu vurguyu yapar: Aydın, sahip olduğu bilgi ve teknolojiyi halka götürecektir ama halktaki irfanı, halktaki harsı alacak. Modernleşmek ve Türkleşmek budur. İslamlaşmak ise aynı zamanda dünya devletleri arenasında Müslümanlarla ortak bir dayanışma içerisinde olmaktır. Gökalp düşüncesinde amaç, bu üçlü sentez aracılığıyla çağdaşlaşmayı gerçekleştirmektir. Peki, bu nasıl olur? Tabii ki bilimle olur,

tabii ki irfanla olur. Atatürk'ün "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir" sözünde olduğu gibi.

Ve Ziya Gökalp'in milletleşme sürecinde ortaya koyduğu bir diğer kavram milli mefkûre duygusudur. 15 Temmuz gecesinde Cumhurbaşkanının halka hitaben bir konuşma yapması süreçte etkili oldu, bununla birlikte bu konuşma, henüz geniş kitlelere ulaşmadan dünya tarihinde eş benzeri görülmemiş bir demokrasi sınavı vererek halkımızın kendiliğinden sokağa çıkması ve "hayır sivil yönetimin, milletin iradesinin arasına hiç kimse giremez, millet iradesi tecelli etmelidir" demesi milli bir direnişin başlatıcısı olmuştur. Bu, aynı zamanda milletleşmemizin bir sembolü olan milli mefkûreyi sokakta nasıl gösterdiğimizizin de bir tezahürü olarak karşımıza çıkmıştır diyebiliriz.

Bir diğer aydınımız Prens Sabahattin... Prens Sabahattin'in hayranı ve yakın dostu olan Fransız bilim insanı Edmond Demolins'in güzel bir eseri vardır. 1890'larda Avrupa'da da geniş yankı uyandırır bu çalışması. Başlığı, "Anglo-Saksonların Üstünlüğü Nereden Gelmektedir?" şeklindedir. Kısaca belirtmem gerekirse Demolins, bu eserinde kamucu yapı-bireyci yapı ayırımından hareketle İngilizlerin başarısını bireyci sosyal yapıya sahip olmalarına bağlar. Bireyci yapıda girişimci, başarı etiği, çalışma azmi ve disipline odaklanan yeni bir insan modeli vardır. Ayrıca kamu idaresi bağlamında adem-i merkezîyetçi bir ilke ile donatılmış yeni bir sosyal yapı modeli söz konusudur. İşte Prens Sabahattin "Türkiye Nasıl Kurtarılır?" başlıklı eserinde bu çözüm reçetesi sayesinde Osmanlı'nın çöküşten kurtulabileceğini ve bizim kalkınabileceğimizin altını çizer.

Prens Sabahattin, Hilmi Ziya Ülken, Ziya Gökalp gibi birçok aydınımızın üzerinde hassasiyetle durdukları bir başka husus; ordu-siyaset ilişkisidir. Buna göre "Ordunun görevi sadece kendilerine tevdi edilen güvenlik görevi ile sınırlı olmalıdır, asker siyasete karışmamalıdır." Bu

hususuna değinen bir diğeri aydınımız şüphesiz ki Z. Fahri Fındıkoğlu Hoca'dır. Fındıkoğlu Hoca'nın, ne hazindir ki, eğitim ve kültür ile ilgili 1940'larda yazmış olduğu makaleler bugün hala güncelliğini korumaktadır. Eğer bir milli kültür yaratmak istiyorsak ve eğer bir milli düşünce geleneği yaratmak istiyorsak Fındıkoğlu Hoca diyecektir ki mutlaka kültürel hayatın gelişmesini sağlamalıyız. Peki, bunu nasıl yapabiliriz? Fındıkoğlu Hoca bu noktada "reformcu toplumlar ve ihtilalci toplumlar" ayrımını ortaya koyar. Eğer bir toplum reformcu toplum ise o toplumda tüm kurumlar arasında yani aile, okul, iş ve meslek çevresi arasında işleyiş ve değerlerde bir tutarlılık vardır. Bu tür toplumlarda değışmeler karşısında sosyal değerler kendiliğinden iç direnci sağlar ve işleyişe süreklilik kazandırır. Yine bu toplumlarda değışmeler karşısında bireyler rasyonel bir vaziyet alma yeteneğine sahip olurlar. Ama eğer bu alt sistemler arasında değerler noktasında bir tutarsızlık olursa işte o zaman evrim değil ihtilal gerçekleşir diyecektir Fındıkoğlu Hoca. İhtilal demek, kriz demektir. İhtilal demek tıpkı bizde olduğu gibi 1960'lardan bu yana her on yılda bir demokrasi serüveninde oyalanma ve tıkanmalar demektir. Milletleşmeyelim diye, demokratikleşme sağlamayalım diye. Ne kadar acı değil mi? Ne yazık ki bu konuda hem içeriden hem de dışarıdan türlü engellerle karşı karşıya kalma durumlarını da yaşadık. Bununla ilgili vereceğim bir örnek, Avrupa Birliği üyesi olma konusunda sergilediğimiz resmi çabaların Avrupa siyasetindeki yansımalarıdır. Avrupa Birliği katılım ortaklığı dâhil olmak üzere her defasında, sırf çoğu zaman Türk olduğumuz ve Müslüman olduğumuz için Avrupa Birliği'ne bizi almayanlar, katılım ortaklığı bildirisinin imzalandığının ertesi günü bu gelişmeye rağmen olumsuz tutumlarını sürdürmeye devam ettiler. Sözügelimi, o yıllarda eski Fransa Cumhurbaşkanı Jacques Chirac; "Ekonomik açıdan bütün kriterleri sağlasalar da Türkler, kültürel açıdan hiçbir zaman Avrupa dairesi içerisinde olamayacaklardır"

şeklinde bir beyanatta bulunmuştu. Bu, Batının Türkiye'ye bakma biçimi aynı zamanda. O halde düşünsel bağlamda ve ilişkiler alanında çatışmayı minimize edebilmek için neler yapmalıyız? Aileden, eğitimden diğer kurumlara doğru her alanda evrimi, kendiliğinden akışı, doğal gelişmeyi sağlayabilmek adına bilimi ve hakikati esas almamız gerekiyor. Nitekim bir diğer aydınımız Mümtaz Turhan “Atatürk İlkeleri ve Kalkınma” adlı eserinde “Atatürk ilkelerinin o güne kadar doğru bir şekilde uygulanmadığını ve bu nedenle toplumda çeşitli gerilim ve çatışmalara da yol açacağını” söyleyecektir. Hocamızın 1965’lerde söylediği bu hususu günümüze kadar hepimiz şahitlik ederek gözlemledik ve deneyimledik bildiğiniz üzere. Elbette bunda uzunca bir süre halktan uzak, sosyo-kültürel gerçekliğimizi tam algılamayan “fildişi kuleden” bilim ve siyaset yapma gayreti içerisinde olanların da büyük payı olduğunu eklemeliyim. Osmanlıda Tanzimat döneminde bilinçte başlayan yabancılaşmanın günümüze kadar süregelen serüveni ayrıca derinlikli bir şekilde ele alınabilecek bir konu. Ve burada vaktimiz hayli sınırlı. Özetle milli bütünleşme ve demokrasi yolunda her anlamda ve her alanda bizim toprağımızdan, tarihimizden beslenen kavramlara ve nazariyatlara ihtiyacımız var, özellikle de kendi tarihi gerçekliğimizden beslenen bir bilime, bir bilim aşkına, bir gönüle, bir ruha ihtiyacımız var. Bugüne kadar bu toprakların düşünce mimarları az önce söylediğim isimlerden başta Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, Hoca Ahmet Yesevi, Hacı Bektaş Veli, Yunus Emre, Mevlana gibi birçok değerimizin katkı sağladığı bir Türk aydınlanması paradigmasıyla bu hedefi gerçekleştirmenin temellerini atmamız icap ediyor. Nitekim günümüze kadar gelinen süreçte herhangi bir ideolojik kiske altında olmadan, herhangi bir mezhepsel ve etnik ayrımcılığa gitmeden rasyonel bir biçimde temel meselelerimize

bakabilme yetisini geliştirebilseydik eminim şu an kalkınmada çok daha farklı bir noktada olabilirdik.

Süreyi aşmadan belirtmem gereken bir başka husus, FETÖ terör örgütünün başarısız -çok şükür ki- başarısız darbe girişiminin, diğer darbelerden çok farklı içerik ve yapıda olduğudur. Türk Silahlı Kuvvetleri içerisindeki bir grup; bize ait olmayan, bizden olmayan tamamen devşirme sistemiyle eğitilen ve oluşturulan bir grup bu darbe girişimini başlatmıştır. Ayrıca diğer muhtıralar ve darbelerle kıyasladığımızda hem yapı, hem içerik, hem uygulanış, hem de özneleri bakımından da önemli farklılıklar var. 15 Temmuz darbe girişimi ve Fetö terör örgütü yapılanması az önce detaylı bir şekilde aktardığım sosyo-kültürel yapı özelliklerimizin beraberinde getirdiği hassasiyetlerle birlikte (din istismarı gibi) ülke bazında ve uluslararası boyutuyla da birlikte ele alınmayı gerektirmektedir. Hadise çok boyutlu ve katmanlıdır.

Konuşmamı bitirirken 15 Temmuz hadisesi ile ilgili olarak sosyolojik manada önemli bir detayı daha aktarmak istiyorum: Hatırlanacağı üzere, 15 Temmuz'dan 7 Ağustos 2016 tarihine kadar Türk milleti 22 gün 22 gece gerçekten nöbet tuttu. Bu bir demokrasi nöbetidir. Türk milleti milli birlik ve dayanışma ruhunu bu tarihlerde meydanlara yansıtabilmeyi başardı. Ve bu nöbet en son 7 Ağustos 2016 tarihinde düzenlenen Yenikapı mitingi ile taçlandırıldı. Hepimiz Yenikapı mitingindeki konuşmalardan da hatırlıyoruz. O gün tüm konuşmaların ortak paydası şu idi: "Camiye, kışlaya, adliyeye asla siyaseti sokmamalıyız." Sosyolojik manada toplumsal konsensüs ve birlik ruhu adına bu paydaşlık gerçekten önemli bir uzlaşmaya karşılık gelmektedir. Benzer hadiselerin gerçekleşmemesi için bir kez daha birey-devlet ilişkilerinin, devlet-sivil toplum ilişkilerinin, bireyin eğitim kurumuyla olan ilişkisinin, bireyin aileyle olan ilişkisinin bilimsel bir bakış açısıyla, öz eleştiri yaparak

rasyonel temelde yeniden gözden geçirilmesi büyük önem arz ediyor. Bunu yapmak zorundayız çünkü coğrafyamız bizim hem kaderimiz, hem de tarihimiz... Bir göç ve güç istilasıyla karşı karşıyayız ve bu coğrafyada biz ne etnik, ne mezhebi ne de ideolojik herhangi bir asabiyeyi hiçbir şekilde milli birlik şuurunun önüne koymadan, bütün bu yaklaşımları bertaraf ederek ortak bir çaba ve gaye içerisinde olmalıyız. Çünkü bunların yansımalarını İslam coğrafyasında zaten görüyoruz, bunlardan ders almamız gerekiyor. Türkiye, bu coğrafyada hem kendisi için hem de İslam devletleri için güçlü olmak zorundadır. Ve baş başa kaldığımız birçok sorunun çözümü halen güncelliğini korumaktadır. Asıl mesele, bu göç ve güç istilası karşısında ne kadar güçlü olup olmadığımız hususudur. Abdullah Hocam bir hususun altını çizdi: Bir Türk vatandaşı ve kadın akademisyen olarak devletim ve milletim huzurunda ve sizlerin de karşısında bunu söylemeyi borç biliyorum: Hani cezaevindeki FETÖ terör örgütü mensupları demişlerdi ya “baharı getireceğiz” diye. Ben de diyorum ki asıl Türk milleti beşinci mevsimi yaşatır adama, bahar dediğiniz nedir ki!”

Sözlerimi tamamlarken bir kez daha altını çizmek istiyorum: Din istismarı, ülkemizin önemli sorunlarından biri olarak varlığını ne yazık ki devam ettiriyor, hatta en az terör kadar tehlikeli olduğu söylemeliyim. FETÖ ve benzeri yapılanmalara karşı tedbirli olmak adına milli birlik ve beraberliği esas kılacak tüm ilkeleri hayata geçirmek durumundayız. Ve ek olarak bilimi ve rasyonel akli, vicdan özgürlüğünü ve din özgürlüğünü yaşamın her alanına, tüm kurumsal ilişki ve işleyişlerin temeline yerleştirmek durumundayız. İnanmanın ve inanmamanın ölçüsünü en güzel şekilde Kuran’da Kafirun suresinde görüyoruz: “Sizin dininiz size, benim dinim banadır.” Eğer gerçekten inanıyorsak ve “yaşayan Kuran” isek akıl ve iman sahibi bir birey olarak birilerinin “dinler arası diyalog” reçetesine

zaten ihtiyaç duymayız. Yüce yaradan ile aramıza ne bir kişiyi, ne bir makamı ne de bir örgütü koymayız. Çoğumuzun iyi bildiği gibi Kuran’da Allah “biz ona şah damarından daha yakınız” der. Hakikat mertebesindeki her bireyin, her müminin bu âlemden geçerken temel vazifesi bu olsa gerek; insan olma şuurunu her daim gözetmek...

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum. Hepinizi saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum.

PROF. DR. ENSAR YEŞİLYURT (Oturum Başkanı)

Turhan Hocam bir şey ilave etmek istiyorsunuz galiba?

PROF. DR. TURHAN KAÇAR

Abdullah Bey’in uzun konuşmasından birkaç metafor edindik. İltihap, ejderha meselesi. Celal Hocam burada, Arkeoloji’den arkadaşlar da vardır. Onlar Yunan mitolojisi öğrettikleri için. Hidra diye bir canavar vardır. Her bir başını ezersiniz, başka bir başı çıkar. Dolayısıyla dinlerin, benim en azından dinler tarihçisi olarak Hristiyanlık tarihi bağlamında, aynı şey İslam tarihi için de geçerli, eğer Süleyman Uludağ’ın İslam Düşüncesinin Yapısı kitabını okuyanlar varsa aranızda 10. yüzyılda Bağdat’ta İslami cemaatlerin birbirlerinin nasıl boğazını sıktıklarını görebilirler. Dolayısıyla bizim bu iltihabı veya ejderhayı öldürme imkanımız yok galiba. Devletin bunları kaydetmesi gerekiyor. Çünkü bu cemaatler Avrupa’da da var. Yurt dışına gidenler bilir metodist, bapdist, uniteryan bir sürü var. Ama devlet biliyor hepsini. Bizdeki problem kimin ne yaptığını biz bilmiyoruz. Kimin ne yaptığını bilmediğimiz için bir tanesini öldürüyoruz, bir başkası çıkıyor. Sıkıntı orada. Teşekkür ederim.

DR. ABDULLAH AĞAR

İşin şeffaflaştırılması son derece önemli. Ama şeffaflaştırmak sorunu çözmiyor. Özellikle bizim İslam toplumlarında büyük bir sorun var. Biz şirki biliyoruz, kavramsal olarak biliyoruz. Ama şirkin kullanmış olduğu metotları bilmiyoruz. Bu bir teolojik bilgiye ve bilince karşılık geliyor. Aracı meselesi, aracının karşımıza çıkış metotları o kadar farklı ki. Ve bizim menfaatlerimize o kadar uygun bir şekilde bize sunuluyor ki. Yani bizi kandırmada kullanmış oldukları metotlar çok sinsî, çok kurnazca. Bu tuzaklara herkes düşebilir. Bir siyasetçi... Siyasetçinin temel saiki ne? İktidara gelmek ve iktidarda kalmak değil mi? Siyasetçinin bu hassasiyetini, bu zafiyetini korkunç bir şekilde kullanabilirler. Kullanıyorlar zaten. Devlete “bizim elimizde güç odakları var, insan kaynağı var. Bunu devletin menfaatleri doğrultusunda kullanıyoruz” deyin burada devleti de ikna edebilirler. Mesele burada şu: Devlet kendi kaynağını, kendi evladını, vatandaşını, kendi hükmünü öncelikli olarak onlara sunmayacak. Rasyonel bir gerçeklik, rasyonel bir fotoğraf var. Demokratik, laik, sosyal, hukuk devletinde yaşıyoruz. Bunun gereği olarak elbette inanmak isteyen insanlar inanabilirler. Ama gücü, silahı, iktidarı, menfaati paylaşmaya başladığımız andan itibaren ejderhayı da kendi elinizle büyütürsünüz.

PROF. DR. ENSAR YEŞİLYURT (Oturum Başkanı)

Değerli konuklarımız daha önce Üniversitemizde veya başka yerlerde yapılan panellerde konuşulmayan konulara değindik. Çok önemli tespitler yaptınız. Hepinize çok teşekkür ederiz. Sizlere de katıldığınız için teşekkür ederiz. Bu panelin hazırlanmasında sayın Rektörümüz öncülük etti, panele pek çok arkadaşımız katkı verdi. Başta Hocamız olmak üzere, katkı yapan herkese çok teşekkür ederiz. Katıldığınız için, şeref verdiğiniz için çok teşekkür ederiz.